

Na finiszu kadencji

Jak funkcjonował samorząd województwa przez ostatnie cztery lata?

FOT. ARCHIWUM WZDOW

Samorząd województwa przez całą kadencję starał się wspierać równomiernie rozwój całego regionu. Inwestycje, także drogowe (na zdjęciu droga wojewódzka nr 185), realizowano zarówno w dużych miastach, jak i w mniejszych miejscowościach.

Dobiega końca kolejna, piąta kadencja samorządu województwa. To dobry czas na podsumowanie działalności jego najważniejszych organów w latach 2014-2018. Przypomnijmy, że po ostatnich wyborach w wielkopolskim sejmiku ukonstytuowały się cztery kluby radnych: PO (14 osób), PSL (12 przedstawicieli), PiS (8 radnych), SLD-UP (3 osoby). Regionem przez cztery lata rządziła licząca 26 radnych koalicja PO-PSL.

– Zamykamy symbolicznie kolejny rozdział w życiu sa-

morządnej Wielkopolski. Z satysfakcją. To trzecia pełna kadencja ze mną w roli marszałka. I najtrudniejsza – podkreśla marszałek Marek Woźniak.

Od grudnia 2014 r. do 10 września 2018 r. sejmik obradował na 42 sesjach zwykłych oraz na siedmiu posiedzeniach nadzwyczajnych. Przez cztery lata tej kadencji radni podjęli 1105 uchwał, których treść omawiano wcześniej podczas posiedzeń komisji.

– To były pracowite i dobrze wykorzystane cztery lata.

Staliśmy się w tej kadencji bardziej otwarci na konsultację z różnymi środowiskami. Zorganizowaliśmy sesję nadzwyczajną, debatując o sprawach: rzemiosła, seniorów, przedsiębiorczości, o sytuacji w placówkach opieki zdrowotnej, a także o rodzinnych ogrodach działkowych – uważa przewodnicząca sejmiku Zofia Szalczyk.

Co zmieniło się w Wielkopolsce podczas ostatniej kadencji?

Zmiany można dostrzec choćby na drogach i kolei. W latach 2014-2018 na bu-

dowę i remonty dróg (łącznie z obwodnicami i mostami to 371 km) wydano niemal 600 mln zł. Eurofundusze, inwestowane w wiele dziedzin naszego życia (przedsiębiorczość, szpitale, transport, szkoły, rolnictwo, kulturę itp.) spowodowały, że nasze regionalne PKB przekracza 75 proc. średniej unijnej. Z danych opublikowanych przez Eurostat w 2017 r. wynika, że Wielkopolska znalazła się w pierwszej piątce europejskich regionów, w których w ciągu ostatnich lat nastąpił największy wzrost gospodar-

czy. Te dobre wiadomości przysłania nieco widmo centralizacji zadań publicznych i odbieranie kompetencji samorządom. Administracja rządowa przejęła inwestycje z zakresu melioracji, wojewódzkie fundusze ochrony środowiska, ośrodki doradztwa rolniczego, a także koordynację programu budowy obiektów sportowych.

Zachęcamy do lektury specjalnego 8-stronicowego dodatku, w którym daliśmy też możliwość podsumowania kadencji wszystkim radnym województwa. >> **strony I-VIII**

Kto zbuduje szpital?

Komisja przetargowa wybrała wykonawcę budowy Wielkopolskiego Centrum Zdrowia Dziecka w Poznaniu, a Krajowa Izba Odwoławcza odrzuciła protest drugiego oferenta. Wkrótce można się więc spodziewać podpisania umowy. >> **strona 3**

Nowe drogi

Oborniki, Gostyń, Krajenka i Wysoka to miejscowości, których mieszkańcy mogą cieszyć się z najnowszych inwestycji drogowych realizowanych w regionie przez samorząd województwa. >> **strona 5**

Gdzie wody się krzyżują

W naszym cyklu prezentujemy tym razem powiat wągrowiecki. Jedną z zachęt do odwiedzenia tego terenu może być fakt, że właśnie tam krzyżują się ze sobą wody dwóch rzek: Nielby i Wełny. >> **strona 6**

Biskup i jego akademia

Czym była utworzona pięć wieków temu Akademia Lubrańskiego? Przedstawiamy historię tej zasłużonej uczelni oraz życia i dokonań jej założyciela. >> **strona 7**

Inna strona samorządu

Czego dowie się Komisja Europejska, gdy przyjedzie do gminy Chocz? Co politycy lewicy robili z abp. Gądeckim? Kto się interesuje wyborami? Najlepsze z najlepszych: co nam odpowiadali radni przez cztery lata? >> **strona 12**

Dożynki nad Malta

Po raz pierwszy regionalne święto plonów zorganizowano w Poznaniu. XX Wojewódzko-Archidiecezjalne Dożynki Wielkopolskie odbyły się 26 sierpnia nad Jeziorem Maltańskim. Z ich uczestnikami chlebem wypieczonym z tegorocznych ziaren podzielił się gospodarz wydarzenia marszałek Marek Woźniak, który podkreślił, że świętowanie odbywa się w cieniu kłęski suszy, która dotknęła nasze rolnictwo.

Na zdjęciu – barwne, tradycyjne obrzędy dożynkowe, które zaprezentował na scenie Zespół Pieśni i Tańca „Łany” Uniwersytetu Przyrodniczego w Poznaniu. >> **strona 4**

FOT. P. BATAJAK

100 lat coraz bliżej

Organizowanym 15 września piknikiem rozpocznie się symboliczne odliczanie do okrągłej rocznicy wybuchu Powstania Wielkopolskiego. Samorząd województwa zaprasza do poznania parku Jana Pawła II (Łęgi Dębińskie). Zaplanowano mnóstwo atrakcji, a na finał – koncert Kayah.

Piknik to symboliczne rozpoczęcie ogólnopolskiej kampanii promującej powstańca rocznicę pod hasłem „Wolność liczy się w każdym wieku”. – Zakładamy, że przez te kilkadziesiąt dni każdy Polak przynajmniej raz usłyszy o Powstaniu Wielkopolskim i o naszej kampanii – deklarują organizatorzy. >> **strona 2**

Z działkowcami

10 września odbyła się specjalna sesja sejmiku poświęcona rodzinnym ogrodom działkowym. Debatowano m.in. o najważniejszych osiągnięciach i problemach działkowców, a podczas kolejnej sesji radni mają przyjąć specjalne stanowisko popierające działalność ROD. – Działkowcy potrafią współpracować, szybko się organizują i są skuteczni w działaniach – podkreśliła przewodnicząca sejmiku Zofia Szalczyk, inicjatorka spotkania, które było również okazją do nagrodzenia przez województwo organizacji zrzeszających działkowców oraz ich przedstawicieli. >> **strona 3**

na wstępie

Siła i słabość województwa

Artur Boinński

Podsumowanie czterech lat kadencji to zawsze zadanie nieco karkołomne. Bo zbyt wiele statystyk pokazujących to, co zrobiono, może czytelnika zanudzić. Bo często już po kilku miesiącach gorąco dyskutowane w danym momencie wydarzenie zaczyna się jawić jako mniej istotne. Bo przytaczając opinie samorządowców, możemy w ciemno założyć, że ci z opozycji będą krytyczni, a ci z obozu rządzącego wskażą głównie osiągnięte sukcesy. Można spróbować wyłowić z tych opinii to, co powtarza się najczęściej. Będzie to z pewnością budowa szpitala dziecięcego (stoimy u progu jej rozpoczęcia), wiele inwestycji drogowych i kolejowych, „wyjęcie” kilku instytucji spod jurysdykcji samorządu województwa. Mnie przy tym podsumowaniu najbardziej uderza po raz kolejny uświadomienie sobie, jaka jest prawdziwa finansowa siła (a raczej – słabość) samorządu województwa jako struktury. Budżet z unijnymi inwestycjami to prawie 2 mld zł (na 2018 r.), bez nich – niespełna miliard (na 2015 r.). Pomyślmy, jak wyglądałaby Wielkopolska, gdybyśmy nie byli w UE... ●

Z Ukrainy do Wielkopolski

Kolejne przykłady współpracy naszego regionu ze wschodnimi sąsiadami.

Przez dwa letnie tygodnie na zaproszenie samorządu województwa w podległym mu Centrum Profilaktyki Uzależnień dla Dzieci i Młodzieży w Rogoźnie przebywała grupa młodych Ukraińców z Obwodu Czernihowskiego. Zorganizowano im zajęcia integracyjne, sportowe i socjoterapeutyczne oraz wycieczki po Wielkopolsce. Z kolei w dniach 27-31

sierpnia samorząd gościł na stażu (w Poznaniu i Liskowie) przedstawicielkę Charkowskiej Rady Obwodowej. Jej pobyt w Wielkopolsce to kolejny etap inicjatywy wymiany doświadczeń peer-to-peer („jak równy z równym”) w ramach Grupy Roboczej Europejski Komitet Regionów – Ukraina. W tym projekcie Wielkopolska dzieli się z ukraińskim partnerem doświadczeniami w zakresie rozwoju obszarów wiejskich. ABO

Oni też mogą wszystko

Wielkopolski Piknik Zawodowy zorganizowały 8 września w poznańskiej „Arenie” samorząd województwa i fundacja Program Pomocy Pierwsza Praca.

Na jego uczestników czekało kilka stref: edukacyjna, doradztwa zawodowego, dla kadr, smaku, sportu, poradnictwa prawnego, jarmarku zawodowy, czyli spotkania z pracodawcami. Dla najmłodszych

uczestników pikniku zorganizowano strefę z grami, zabawami i malowaniem. Wydarzenie było inauguracją systemowych działań na rzecz edukacji i przyszłej pracy dla dzieci z wielkopolskich domów dziecka i rodzin zastępczych. – Najważniejsze, by z takich spotkań młody człowiek wyszedł z przekonaniem: „Ja też mogę wszystko!” – tłumaczy Marzena Wodzińska z zarządu województwa. ABO

Kolejne szatnie na medal

Następne wielkopolskie gminy zrealizują inwestycje w ramach samorządowego projektu „Szatnia na medal”.

Umowy opiewające na blisko pół miliona złotych na remonty i modernizacje szatni oraz zapleczy obiektów sportowych podpisały na początku sierpnia gminy Dąbie, Go-

dziesz Wielkie, Lubasz, Międzychód, Grzegorzew, Wyrzysk, Miejska Słupca, Miłosław, Obrzycko, Drawsko oraz powiat kaliski.

Projekt samorządu województwa cieszy się dużym zainteresowaniem. Dotychczas w ramach „Szatni na medal” podpisano już 49 umów na blisko 4 mln złotych. ABO

100 lat coraz bliżej

Organizowanym 15 września piknikiem rozpocznie się symboliczne odliczanie do okrągłej rocznicy wybuchu Powstania Wielkopolskiego.

Samorząd województwa zaprasza w sobotę 15 września na Piknik Powstańczy, który odbędzie się w poznańskim parku Jana Pawła II (Łęgi Dębińskie). Początek o godzinie 14. Wśród zaplanowanych atrakcji m.in.: Miasteczko 1918 – rekonstrukcje walk, szpitala polowego, sztabów polowych i biwaków powstańczych; makiety historyczne z klocków LEGO; animacje z epoki; RETRO-FOTO, czyli stylizowane studio fotograficzne; gra typu *escape room*; strefa wiedzy oraz strefa skauta, poczta powstańcza, zabytkowe militaria i wiele innych. Na finał (o godz. 20) odbędzie się koncert Kayah. Wstęp jest bezpłatny. Szczegóły dotyczące pikniku i wszystkiego, co związane z rocznicowymi obchodami znajdują się na stronie internetowej 27grudnia.pl.

Jak tłumaczył podczas konferencji prasowej 10 września marszałek Marek Woźniak, piknik to symboliczne rozpoczęcie ogólnopolskiej kampanii promującej powstańczą rocznicę.

FOT. ARCHIWUM UMWW

Jeden z najbardziej efektownych elementów graficznych będących elementem rocznicowej kampanii organizowanej przez samorząd województwa.

– Wśród zaplanowanych przez nas wydarzeń każdy znajdzie coś dla siebie. Chcemy też wyjść z szeroką promocją do wszystkich Polaków, by jak najwięcej z nich usłyszało o powstaniu i rocznicowych obchodach – mówił marszałek. – Chcemy to zrobić ponad podziałami politycznymi, bo takie są oczekiwania społeczne.

Jak z kolei tłumaczyła przedstawicielka realizującej kampanię agencji reklamowej, promocja obejmie zarówno bardziej tradycyjne nośniki (prasa, radio, bilboardy, kina), jak i te kanały, które trafiają do młodszego pokolenia (YouTube, Facebook, Instagram). Towarzyszące kampanii hasło „Wol-

ność liczy się w każdym wieku” przybliżą odbiorcom zarówno znani aktorzy, jak i popularni wśród młodzieży vlogerzy.

– Zakładamy, że przez te kilkadziesiąt dni każdy Polak przynajmniej raz usłyszy o Powstaniu Wielkopolskim i o naszej kampanii – deklarują organizatorzy. ABO

Alkohol to świnia?

Samorząd województwa finansuje kampanię społeczną, adresowaną głównie do kobiet.

„Jesteś słaba. Zabiorę ci wszystko: dzieci, przyjaciół, pracę. Będzie już tylko gorzej...” – takie komunikaty pojawiły się pod koniec wakacji na przystankach, w telewizji, na stronach internetowych i w mediach społecznościowych. Kolejny przykład przemocy domowej? Promocja nowego serialu? A może po prostu bezsensowny akt wandalizmu publicznego?

Okazuje się, że nie. Słowa te stanowią pierwszy etap kampanii społecznej, organizowanej na zlecenie samorządu województwa, realizowanej pod hasłem „Alkohol kobiety traktuje gorzej”.

– Nierówne szkody wynikające z picia alkoholu przez kobiety i mężczyzn to niełatwy w przestrzeni społecznej temat. Kampania porusza go w wyrazisty sposób – podkreślał podczas konferencji prasowej (21 sierpnia) Maciej Sytek z zarządu województwa. – Decydując się na ostre słowa i spoty reklamowe, wiedzieliśmy, że to nie są półśrodki. Wszystkie nasze działania re-

FOT. P. RATAJCZAK

O szczegółach kampanii społecznej poinformowano 21 sierpnia w UMWW.

alizowane są przy merytorycznym wsparciu ekspertów.

– Nie ma oddzielnego alkoholizmu mężczyzn i kobiet, ale są różne drogi: nałogu, leczenia, terapii. 20 proc. alkoholików to kobiety, czyli ponad 600 tys. pań pije szkodliwie – wyliczała Katarzyna Łukowska, zastępca dyrektora Państwowej Agencji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych.

– Jakże są mechanizmy uzależnień? Alkohol pomaga kobietom pozornie poradzić sobie z emocjami, pozwala im „znieczulić się” – wyjaśniała dr Maria Skommer z Katedry i Zakładu Psychologii Kli-

nicznej Uniwersytetu Medycznego w Poznaniu.

– W tej kampanii nie ma seksizmu, to biologia decyduje, że kobiety upijają się szybciej, a alkohol wyrządza w ich organizmach większe szkody – podsumował dr Eryk Matuszkiewicz, toksykolog ze Szpitala Miejskiego im. Franciszka Raszei w Poznaniu.

Kampania społeczna jest przedsięwzięciem kilkuetapowym. Pierwsza część to udziałem aktora Jacka Braciaka. W drugiej odsłonie pojawiła się aktorka Anna Dereszowska. A we wrześniu rozpoczął się edukacyjny wymiar kampanii. RAK

Inwestycje z UE

Fundusze z WRPO 2014+ wesprą rozwój dziedzictwa kulturowego w aglomeracji kalisko-ostrowskiej, a w gminie Dąbie powstanie punkt selektywnej zbiórki odpadów.

Ponad 1 mln zł przeznaczone na ochronę i promocję dziedzictwa kulturowego powiatu kaliskiego. To m.in. adaptacja zabytkowej sali Starostwa Powiatowego w Kaliszu, montaż windy w Muzeum Historii Przemysłu w Opatówku i utworzenie multimedialnej aplikacji o ofercie kulturalnej i turystycznej powiatu.

Gmina Opatówek blisko 1,5 mln zł z UE przeznaczy na przebudowę domu gotyckiego, tzw. Cukierni, w której mieścić się będzie biblioteka publiczna. Na cele kulturalne przebudowany zostanie też dworzec PKP. Obie umowy 10 sierpnia podpisała w Kaliszu Marzena Wodzińska z zarządu województwa.

Z kolei 5 września w Dąbiu Maciej Sytek z zarządu województwa podpisał z samorządowcami umowę na budowę nowoczesnego punktu selektywnej zbiórki odpadów. Dzięki powstaniu PSZOK-u w 2019 r. 6402 osoby w gminie zostaną objęte tym systemem. RAK

Państwo w podziemiu

27 września uczczona zostanie w Poznaniu 79. rocznica powstania Polskiego Państwa Podziemnego.

Obchody rozpocznie o godzinie 10 msza św. w kościele pw. Najświętszego Zbawiciela przy ul. Fredry. Po jej zakończeniu uczestnicy przejdą przed pomnik Polskiego Państwa Podziemnego i Armii Krajowej, znajdujący się u zbiegu al. Niepodległości i ul. Wieniawskiego. Zaplanowana tam część uroczystości powinna rozpocząć się około godziny 11.20.

Następnie odbędzie się okolicznościowe spotkanie w pobliskiej sali konferencyjnej PAN. Przewidziano projekcję filmu pt. „Kapitan Jan Woś” (poprzedzoną słowem wstępny wielkopolskiego wicekuratora oświaty Krzysztofa Błaszczyka), część artystyczną w wykonaniu uczniów poznańskiego V Liceum Ogólnokształcącego oraz koncert Orkiestry Reprezentacyjnej Sił Powietrznych w Poznaniu.

Organizatorami regionalnych obchodów, na które zaprasza marszałek Marek Woźniak, są tradycyjnie samorząd województwa oraz wielkopolski okręg Światowego Związku Żołnierzy Armii Krajowej. ABO

Sesja z działkowcami

10 września radni debatowali o rodzinnych ogrodach działkowych.

Działkowcy potrafią współpracować, szybko organizują się i są skuteczni w działaniach. Przykładem jest akcja zbierania podpisów sprzed kilku lat w sprawie projektu ustawy o działalności rodzinnych ogrodów działkowych, gdy zebrano ponad 900 tys. podpisów (w tym 60 tys. w Wielkopolsce) – podkreśliła, witając gości, przewodnicząca sejmiku Zofia Szalczyk, inicjatorka spotkania.

Podczas tej specjalnej sesji sejmiku nagrodzono organizacje zrzeszające działkowców oraz ich przedstawicieli. Z kolei władze Polskiego Związku Działkowców nagrodziły za dotychczasową współpracę wiceprzewodniczącą sejmiku Mirosławę Rutkowską-Krupkę i Marka Beera, dyrektora Departamentu Rolnictwa i Rozwoju Wsi w UMWW.

O roli i znaczeniu rodzinnych ogrodów działkowych dla mieszkańców regionu poinformował (w imieniu zarządu województwa) wicemarszałek Krzysztof Grabowski. W sesji udział wzięli także marszałek Marek Woźniak

Sesję sejmiku rozpoczęło wręczenie odznak „Za zasługi dla województwa wielkopolskiego”. Przyznano je trzem organizacjom zrzeszającym działkowców (z Trzcianki, Kalisza i Poznania) oraz indywidualnie, kilku najbardziej zasłużonym działaczom.

i Maciej Sytek z zarządu województwa.

– W Polsce mamy 4667 rodzinnych ogrodów działkowych. To 917 tys. działek zajmujących 41 tys. ha, które uprawia według szacunków niemal 4 mln Polaków – wyliczył Krzysztof Grabowski.

– Ważniejsi od tych liczb są jednak ludzie, którzy poświęcają wiele czasu i energii na rozwój ROD.

– Najstarszy ogród działkowy powstał 194 lata temu, w Koźminie Wielkopolskim, w 1824 roku – zauważył Jerzy Wdowczyk, przewodniczący kaliskiego okręgu PZD, który przybliżył gościom początki funkcjonowania ROD.

– Polski Związek Działkowców to największa w kraju organizacja pozarządowa, z blisko 200-letnią historią

– dodał Marian Praczyk z pilskiego oddziału PZD.

– Zainteresowanie działkami jest duże, brakuje wolnych terenów – zauważył z kolei Zdzisław Śliwa z PZD w Poznaniu.

Następnie debatowano o najważniejszych osiągnięciach i problemach działkowców, a sejmik podczas kolejnej sesji ma przyjąć specjalne stanowisko, popierające działalność ROD. RAK

Zdrowy piknik w Koninie

Wojewódzki Szpital Zespolony w Koninie organizuje 15 września akcję edukacyjno-profilaktyczną pn. „Miasteczko Zdrowia”.

Na placu przed szpitalem mieszkańcy będą mogli (w godzinach od 9 do 14) zmierzyć sobie m.in. ciśnienie tętnicze, oznaczyć stężenie glukozy, skorzystać z badań cytologicznych i badań RTG (połączonych z badaniem spirometrycznym).

Prowadzone będą też badania przesiewowe w kierunku jaskry, badanie EKG, a w wybranych przypadkach badanie ECHO. Zaplanowano honorowe oddawanie krwi, zajęcia jogi, pokazy alkoholgli i narkogogli, symulujące stan odurzenia alkoholem i narkotykami.

Ponadto w programie akcji znalazły się bezpłatne porady (m.in. dietetyka, dentyści, kosmetyczki), konsultacje specjalistów (np. w zakresie profilaktyki uzależnień, raka piersi i raka szyjki macicy), a także otwarte seminaria na tematy zdrowotne.

Nie zabraknie atrakcji dla dzieci: animacji, zajęć edukacyjnych oraz konkursów z nagrodami. Więcej informacji oraz zapisy na badania: www.szpital-konin.pl. RAK

Kto zbuduje szpital?

Zakończono ocenę ofert złożonych przez wykonawców ubiegających się o budowę szpitala dziecięcego w Poznaniu.

Komisja przetargowa przeanalizowała dokumenty obejmujące łącznie około 4 tysiące stron, na których opisano oferty dwóch wykonawców ubiegających się o budowę Wielkopolskiego Centrum Zdrowia Dziecka. Ostatecznie na początku sierpnia wybrano firmę Warbud.

– Wykonawca przedstawił w ofercie harmonogram prac ze szczegółową wizualizacją planowanego postępu robót „dzień po dniu”, dzięki czemu zakładamy, że szpital powstanie w ciągu 2,5 roku od momentu podpisania kontraktu – informuje Izabela Grzybowska, prezes samorządowej spółki Szpitale Wielkopolski. – Zgodnie z zapisami prawa zamówień publicznych drugi z wykonawców (Erbud) złożył odwołanie do Krajowej Izby Odwoławczej. 5 września odbyła się rozprawa, a 10 września KIO zdecydowała o odrzuceniu tego protestu.

Przypomnijmy, że w sąsiedztwie Szpitala Wojewódzkiego przy ul. Juraszów w Poznaniu powstanie nowo-

czesny szpital pediatryczny z pierwszym w Wielkopolsce szpitalnym oddziałem ratunkowym dla najmłodszych pacjentów. Co ponadto? Opieka medyczna zostanie zapewniona na 9 oddziałach, w salach jednoosobowych, przeznaczonych dla 354 dzieci i ich opiekunów. Placówkę uzupełni także zespół poradni specjalistycznych.

Na blisko 3 hektarach kompleksu WCZD, wokół siedmiokondygnacyjnego budynku szpitala o powierzchni niemal 36 tys. m powstanie także parking na 425 aut, miejsc rekreacji dla pacjentów, infrastruktura towarzysząca (drogi wewnętrzne i dojazdowe).

Wartość kontraktu opiewa na blisko 376 mln zł (pieniądze na ten cel są zabezpieczone), a na tę kwotę złożą się pieniądze unijne z WRPO 2014+, dotacja z budżetu państwa (w ramach kontraktu terytorialnego) oraz wkład własny z budżetu województwa.

Oferty obu wykonawców były o kilkadziesiąt mln zł wyższe niż pierwotnie planowano, dlatego w lipcu sejmik przegłosował przeznaczenie dodatkowych 51 mln zł na ten cel. RAK

Poznańska Kolej Metropolitalna pojedzie do Swarzędza

FOT. P. BATAJACZAK

6 września przy dworcu PKP w Swarzędzu otwarto uroczyste węzeł przesiadkowy, a przy okazji gmina symbolicznie przystąpiła do systemu Poznańskiej Kolej Metropolitalnej (PKM). – Swarzędz to największa gmina w powiecie poznańskim, tutaj ulokowane są liczne zakłady pracy i szkoły. Dlatego tak ważne jest, aby można było dojechać do tego miasta, a docelowo do Wrześni, koleją metropolitalną – stwierdził wicemarszałek Wojciech Jankowiak (na zdjęciu w środku, w towarzystwie samorządowców). Pierwsze pociągi PKM (kursujące w godzinach komunikacyjnego szczytu co 30 minut) jeżdżą od kilku miesięcy na liniach Poznań – Jarocin, Poznań – Wągrowiec, Poznań – Nowy Tomys i Poznań – Grodzisk Wielkopolski. W kolejnych etapach PKM obejmie: Kościan, Wrześnię (choć Swarzędz już teraz), Gniezno, Rogoźno i Szamotuły, tj. miasta położone w promieniu około 50 km od Poznania. RAK

Zostaw samochód w domu

W piątek 21 września, poprzedzający Europejski Dzień bez Samochodu, regionalnymi pociągami w Wielkopolsce można podróżować za darmo – okazując dowód rejestracyjny.

Samorząd województwa – tradycyjnie promujący podróż koleją – zachęca, by w tym dniu zostawić swoje samochody w domu i skorzystać z transportu zbiorowego. W pociągach Kolei Wielkopolskich i Przewozów Regionalnych na terenie województwa nie potrzeba biletu – wystarczy mieć przy sobie

dowód rejestracyjny swojego pojazdu (na podstawie jednego dokumentu podróżować może jedna osoba).

Hasłem przewodnim tegorocznego Europejskiego Tygodnia Zrównoważonego Transportu, który tradycyjnie kończy się dniem bez auta, jest „Przesiadaj się i jedź”. Jego treść, po dotarciu pociągiem do Poznania, można wypełnić tym łatwiej, że także ZTM 21 września pozwała jeździć po mieście autobusami i tramwajami na podstawie dowodu rejestracyjnego. ABO

Zawodowcy po europejsku

Uczniowie trzech szkół z subregionu kaliskiego wyjadą do Irlandii na bezpłatne staże i praktyki.

To efekt projektu Erasmus+ pt. „Zawodowcy Południowej Wielkopolski otwarci na standardy europejskie”. Jest on realizowany przez Centrum Wspierania Rzemiosła i Zawodowego w Kaliszu z Zespołem Szkół Zawodowych w Kaliszu, Zespołem Szkół Przyrodniczo-Biznesowych w Tarcach oraz Zespołem Szkół Ponadgimnazjalnych w Zdunach.

Swoją warsztat zawodowy za granicą będzie szlifować 50 przyszłych fryzjerów, sprzedawców, kucharzy, logistyków, informatyków, specjalistów od żywienia, usług gastronomicznych, architektury krajobrazu.

– Jestem bardzo dumna, że kaliskie centrum będzie realizowało pierwszy tego typu projekt wdrażany przez jednostkę samorządu województwa – mówiła członkini zarządu województwa Marzena Wodzińska podczas sierpniowej konferencji w Kaliszu, która oficjalnie zainaugurowała przedsięwzięcie. ABO

Święto plonów nad Malta

W ostatnią niedzielę sierpnia w Poznaniu wielkopolscy rolnicy dziękowali za zbiory.

FOT. G. P. RATAJCZAK

Marszałek Marek Woźniak odebrał dożynkowy chleb od starościny Sylwii Kaczmarek i starosty Jacka Rybarczyka.

W tym roku rolnictwo dotknęła klęska suszy na skalę nienotowaną od ponad 40 lat. Z dotychczasowych szacunków wynika, że w Wielkopolsce wiele gospodarstw straciło ponad połowę plonów, co będzie miało długotrwałe i bolesne skutki – zauważył marszałek Marek Woźniak podczas uroczystości dożynkowych w Poznaniu. – Sytuacje, gdy okazujemy się bezradni wobec przyrody, zdarzają się niestety coraz częściej i boleśniej uświadamiają nam, jak jesteśmy wobec nich bezbronni, pomimo ogromnych środków inwestowanych w regionie w systemy nawadniania, melioracji i gospodarki wodnej. Dodam, że niestety te kompetencje, podobnie jak doradztwo rolnicze, odebrano nam decyzją parlamentu.

Marszałek był gospodarzem XX Wojewódzko-Archidiece-

zjalnych Dożynek Wielkopolskich, które odbyły się 26 sierpnia na poznańskiej Malcie, a rolę współgospodarza pełnił prezydent Poznania Jacek Jaśkowiak. Uroczystą mszę świętą odprawił bp Grzegorz Balcerk, który poświęcił chleb i dożynkowe wieńce, a w kazaniu stwierdził: – Przyrody nie da się oszukać, a człowiek jest integralną częścią tego świata. Nie można w głosowaniu zmienić praw przyrody. Można je zgłębiać, poznawać i czyniąc sobie ziemię poddałą, korzystać z jej owoców.

Zarówno Marek Woźniak, jak i bp Grzegorz Balcerk nawiązali w wypowiedziach do 1050. rocznicy powstania biskupstwa poznańskiego, którą obchodzimy w tym roku.

– Trzeba przypomnieć, że to przecież duchowni przybywający na polską ziemię przy-

nieśli z sobą nie tylko wiarę, ale również nową kulturę rolną pozwalającą zwiększać plony i wzbogacić je o nowe uprawy – zaznaczył marszałek.

Barwne, tradycyjne obrzędy dożynkowe zaprezentował na scenie Zespół Pieśni i Tańca „Łany” Uniwersytetu Przyrodniczego w Poznaniu. Następnie gospodarze święta plonów podzielili się z uczestnikami uroczystości chlebem z tegorocznych ziaren, który przynieśli starostwie dożynek Sylwia Kaczmarek i Jacek Rybarczyk.

Ważnym punktem regionalnego święta plonów była też wystawa sprzętu rolniczego, którą otworzył wicemarszałek Wojciech Jankowiak i zastępca prezydenta Poznania Jędrzej SolarSKI. Przygotowano również liczne punkty informacyjne, stoiska, wystawę zwierząt, dodatkowe atrakcje dla dzieci.

Tę część świętowania zakończyło wręczenie nagród w konkursach na najlepszy wieńce dożynkowy (zwyciężył powiat pільski) oraz stoisko dożynkowej wystawy (nagrody za pierwsze miejsce odebrali przedstawiciele Poznańskiego Okręgowego Związku Rolników, Kółek i Organizacji Rolniczych).

Artystyczną część dożynek wypełniły: spektakl „Polowanie na motyle” Teatru Gili Gili, potańcówka z Kapelą Hałasów i gośćmi oraz koncert zespołu Dikanda. Ostatnim punktem programu był wieczorny koncert Beaty Kozidrak i zespołu Bajm na mecie Toru Regatowego „Malta”.

W dożynkowych uroczystościach wzięli udział m.in. wielkopolscy parlamentarzyści, samorządowcy, przedstawiciele instytucji zaangażowanych w rozwój rolnictwa. RAK

Wojewódzki wieńce to dzieło CKiS w Kaliszu.

Nie zabrakło atrakcji dla młodzieży i starszych.

Furorę zrobili maszyny z muzeum w Szreniawie.

Nad poznańską Malta licznie przybyli mieszkańcy miasta i goście.

Obrzędy dożynkowe zaprezentował Zespół Pieśni i Tańca „Łany”.

Budujemy nowe drogi

Oborniki, Gostyń, Krajenka i Wysoka, czyli inwestycje samorządu województwa w kolejne obwodnice oraz remonty tras.

16 sierpnia w Obornikach plac budowy tzw. małej obwodnicy miasta (łączącej drogę wojewódzką nr 178 z krajową 11) przekazano wykonawcy prac – firmie SKANSKA. W systemie „zaprojektuj i wybuduj” powstanie droga o długości 1,2 km, nowy most nad rzeką Wełną, wiadukt nad ul. Staszica i dwa ronda. Wartość zadania wynosi 14,4 mln zł (12,2 mln z WRPO 2014+).

– Ta inwestycja zmniejszy korki w centrum miasta, bo ułatwi podróż zarówno mieszkańcom Obornik, jak i innym kierowcom – podkreślał wicemarszałek Wojciech Jankowiak, któremu towarzyszyli: poseł Krzysztof Paszyk, wiceprzewodniczący sejmiku Mirosława Rutkowska-Krupka, burmistrz Tomasz Szrama i starosta Adam Olejnik.

21 sierpnia podpisano umowę na budowę obwodnicy Gostynia (na drodze wojewódzkiej nr 434). Droga będzie miała długość 8,4 km, powstanie m.in. nowy most na rzece Stara Kania, wiadukt nad torami, dwupoziomowy, bezkolizyjny węzeł na skrzyżowaniu z drogą krajową nr 12. Kontrakt z firmą STRABAG (na lata 2018-2021) opiewa na 116,6 mln zł, w tym 85,5 mln zł to fundusze UE.

16 sierpnia w Obornikach plac budowy przekazano wykonawcy.

– Obwodnice Obornik, Wronki i Gostynia od lat były sztandarowymi inwestycjami samorządu województwa. To efekt pracy wielu osób, umiejętności zawierania kompromisów i rozwiązywania problemów – stwierdził marszałek Marek Woźniak.

W Gostyniu obecni byli także: wicemarszałek Wojciech Jankowiak, przewodnicząca sejmiku Zofia Szalczuk, radny województwa Andrzej Pospieszynski, parlamentarzysta i lokalni samorządowcy.

Trzy dni później, 24 sierpnia, w Krajenke podpisano umowę na rozbudowę drogi wojewódzkiej nr 190.

– Droga nr 190 to ważna arteria w sieci dróg wojewódzkich, ale też bardzo długa. Choć na razie rozbudujemy 14 km trasy, to koszt – 64 mln zł – jest spory. Zakładam, że w przyszłości, m.in. dzięki dalszemu finansowaniu z Unii Europejskiej, uda się przeprowadzić inwestycję do drogi krajowej nr 10 – zaznaczył Wojciech Jankowiak.

W spotkaniu udział wzięli m.in. radni województwa (Mirosława Rutkowska-Krupka, Jerzy Kado, Jan Pikulik, Henryk Szopiński) oraz lokalni samorządowcy i parlamentarzyści.

21 sierpnia podpisano umowę na budowę obwodnicy Gostynia.

Te dobre informacje zbiegły się z okresowym zamknięciem (decyzja Wielkopolskiego Wojewódzkiego Inspektora Nadzoru Budowlanego) mostu

w Wronkach na DW nr 182. Obiekt badają teraz specjaliści, a od wyników ich prac zależy, kiedy i w jaki sposób most zostanie otwarty dla aut. RAK

Co ma zbadać prokuratura?

Gdy powstała droga ekspresowa S5 Poznań – Gniezno, starą trasę przekazano samorządowi województwa. Ruch na niej jest spory, droga wymaga remontów, dlatego wystąpiono na drogę sądową o odszkodowanie od Skarbu Państwa. W pierwszej instancji sąd uznał argumenty Generalnej Dyrekcji Dróg Krajowych i Autostrad, nie przyznając województwu odszkodowania, ale trwa apelacja. Wątpliwości radnych PiS w sejmiku (złożyli zawiadomienie do prokuratury) budzi z kolei sposób wyboru kancelarii prawnej oraz zlecenia ekspertyzy Instytutowi Dróg i Mostów w Warszawie.

Smaki z regionu

Podsumowano wielkopolską odsłonę XVIII edycji konkursu „Nasze Kulinarne Dziedzictwo – Smaki Regionów”.

„Rybne klopsiki z octem jabłkowym”, „smalec z mięsem z piekarnika”, „syrop z buraka cukrowego”, „soki Dziadka Franka” czy „mus z gruszki cukrowki” – to przykłady produktów, których producenci zostali laureatami tegorocznej edycji konkursu (pełną listę nagrodzonych i proponowanych przez nich specjalów można znaleźć na stronie www.umww.pl).

17 sierpnia, z udziałem wicemarszałka Krzysztofa Grabowskiego, w Gołuchowie odbyło się uroczyste podsumowanie konkursu, organizowanego przez Samorząd Województwa Wielkopolskiego oraz Polską Izbę Produktu Regionalnego i Lokalnego we współpracy z Wielkopolską Izbą Rolniczą.

Tym razem kulinarnej rywalizacji towarzyszyły także obchody jubileuszu 10-lecia Sieci Dziedzictwa Kulinarne Wielkopolska. ABO

Wielkopolska w Rumunii

Kilka miesięcy temu w Poznaniu był „Dzień Rumuński” (22 maja, podczas podpisywania w UMWW umowy o partnerstwie Wielkopolski i okręgu Sibiu), a teraz samorząd województwa przygotował w zaprzyjaźnionym regionie „Wieczór Wielkopolski”.

– Dzisiejszy wieczór utrzymany jest w konwencji bliskiej polskiemu weselu, bowiem dla Wielkopolski i Sibiu to jeszcze niemal miesiąc miodowy. 22 maja podpisaliśmy porozumienie o współpracy partnerskiej i mamy nadzieję na długą i dobrą przyszłość z korzyścią dla rozwoju obu regionów – mówił podczas tego wydarzenia wicemarszałek Krzysztof Grabowski. A podczas rozmów z przewodniczącą okręgu Sibiu Danielą Cimpean zapewniał: – Czujemy się u państwa jak w domu dobrych przyjaciół. Cieszę się, że plany, które podjęliśmy rok temu, udało się zrealizować w stu procentach.

Promocja regionu podczas „Wieczoru Wielkopolskiego”

Wicemarszałek Krzysztof Grabowski z przewodniczącą okręgu Sibiu Danielą Cimpean oraz wódcą Pakosławia i Stawiszyna z rumuńskimi samorządowcami.

finansowana była ze środków Unii Europejskiej w ramach Krajowej Sieci Obszarów Wiejskich PROW na lata 2014-2020.

Oficjalna delegacja naszego województwa przebywała w Rumunii w dniach 2-6 sierpnia. Oprócz wicemarszałka Krzysztofa Grabowskiego w Sibiu byli też przewodniczącą sejmikowej Komisji Strategii Rozwoju Regionalnego i Współpracy Międzynarodowej Mikołaj Grzyb, wójt Pakosławia Kazimierz Chudy, burmistrz

Stawiszyna Justyna Urbaniak oraz przedstawiciele Lokalnej Grupy Działania „Wrota Wielkopolski”, producenci z Sieci Dziedzictwa Kulinarne Wielkopolska, którzy aktywnie uczestniczyli w przygotowaniu wydarzeń promocyjnych.

Z kolei Zespół Folklorystyczny „Wielkopole” był gwiazdą wspomnianego wieczoru promującego nasz region, będącego zwieńczeniem międzynarodowego festiwalu „Pieśni Gór”. Znosi się na to, że także w tej dziedzinie

współpraca między obu regionami będzie kontynuowana. – Czujemy się zobowiązani do odwdziaczenia się przedstawicielom okręgu Sibiu za ich gościnę i jesteśmy chętni, aby ukazać piękno ich folkloru na polskich scenach – deklaruje Piotr Kulka, dyrektor zespołu „Wielkopole”.

Wieczór, który promował w Sibiu nie tylko naszą kulturę i obrzędowość, ale też regionalne produkty kulinarne, zgromadził blisko 200 uczestników.

Podczas oficjalnej części wizyty Krzysztof Grabowski rozmawiał m.in. z ambasadorem Polski w Bukareszcie Marcinem Wilczkiem oraz przedstawicielami rumuńskiego resortu rolnictwa. Elementem rozwoju współpracy w tej dziedzinie ma być zaproszenie wielkopolskich producentów do udziału w targach rolniczych Indagra w Bukareszcie. Z kolei wicemarszałek zachęcał producentów rumuńskich do uczestnictwa w targach Polagra oraz targach Smaki Regionów w Poznaniu. ABO

Pod naszym patronatem

Świętogórskie muzykowanie

Cztery wyjątkowe wieczory przygotowali dla melomanów organizatorzy XIII Festiwalu Muzyki Oratoryjnej „Musica Sacromontana”. 29 i 30 września oraz 6 i 7 października w gostyńskiej bazylice odbędą się kolejno koncerty zatytułowane: „Muzyka wielkich Polaków do niepodległości”, „Kompozytorzy świętogórscy w zbiorach Biblioteki Jagiellońskiej”, „Muzyka Theodora Kullaka” oraz „Nieznany Józef Zeidler – skarby Biblioteki Świętogórskiej”. Wśród wykonawców m.in. Sinfonietta Cracovia pod batutą Jerzego Maksymiuka.

Jednym z mecenasów festiwalu jest tradycyjnie Samorząd Województwa Wielkopolskiego. Wstęp na koncerty jest wolny, a szczegółowe informacje można znaleźć na stronie www.jozefzeidler.eu. ABO

Folklor na scenie w Szreniawie

15 i 16 września w muzeum w Szreniawie zaplanowano Wojewódzki Przegląd Folklorystyczny.

Do udziału w tym wydarzeniu zaproszono najlepsze zespoły taneczne, śpiewacze, kapela oraz solistów instrumentalistów i śpiewaków ludowych z całej Wielkopolski. Łącznie to ponad 600 wykonawców.

Celem przeglądu jest m.in. pielęgnowanie tradycyjnej kultury ludowej i narodowej, związanej z folklorem muzycznym, tanecznym, a także zwyczajami i obrzędami w różnych środowiskach regionalnych i zespołach artystycznych.

Organizatorami wydarzenia są instytucje podległe samorządowi województwa: Wojewódzka Biblioteka Publiczna i Centrum Animacji Kultury w Poznaniu oraz Muzeum Narodowe Rolnictwa i Przemysłu Rolno-Spożywczego w Szreniawie, gdzie odbędą się prezentacje artystów. RAK

Zdaniem gospodarza

Tomasz Kranc, starosta wągrowiecki

– Powiat wągrowiecki to piękne tereny, bogactwo kultury i zabytków, wiele ciekawych miejsc. Największym naszym atutem są jednak mieszkańcy: ludzie gościnni i otwarci, zaangażowani w sprawy „małej ojczyzny”. Przykładem jest choćby powiatowy budżet obywatelski, który cieszy się coraz większym zainteresowaniem. Ten proces partycypacji społecznej na stałe wpisał się w działania samorządu, a w 2017 r. wzięło w nim udział ponad 17 tys. osób.

Powołałmy komitet obchodów 100. rocznicy odzyskania przez Polskę niepodległości oraz wybuchu Powstania Wielkopolskiego i podjęliśmy wiele inicjatyw, które mają podkreślić znaczenie tych historycznych wydarzeń. Kontynuujemy inwestycje ważne dla mieszkańców. Jednym z największych wyzwań jest rozbudowa i modernizacja szpitala powiatowego. Na ten cel radni przeznaczyli na najbliższe lata 17,5 mln zł.

Przy wsparciu z ministerstwa sportu powstały m.in. boiska wielofunkcyjne w Zespole Szkół nr 2 w Wągrowcu i Zespole Szkół w Gołańczy. Za blisko 7 mln złotych wdrażamy też projekt unijny, którego celem jest cyfryzacja zasobów geodezyjnych w północnej Wielkopolsce. Jesteśmy liderem i współdziałamy z powiatem pilskim, złotowskim i czarnkowsko-trzcianeckim. Współpracujemy również z Państwową Szkołą Muzyczną i Nielbą Wągrowiec.

Gdzie krzyżują się wody

Jeziora, rzeki, lasy, zabytki – to atrakcje powiatu wągrowieckiego.

Co może przyciągnąć turystów do położonego w północno-wschodniej Wielkopolsce powiatu wągrowieckiego? Niemal w centrum Wągrowca można podziwiać ciekawe zjawisko hydrologiczne: skrzyżowanie rzek Welny i Nielby. Szlaki wodne krzyżują się ze sobą pod kątem prostym, a ich wartki nurt sprawia, że wody tylko w niewielkim stopniu mieszają się ze sobą.

Z przyrodniczych atrakcji regionu warto wymienić też ponad 30-hektarowy rezerwat „Dębina”, który powstał w 1957 roku, a ochroną objęto tam fragmenty lasu grabowo-dębowego. Na części tego terenu już od 1933 r. funkcjonował rezerwat „Durowo” dla ochrony kolonii czapli siwych, liczącej wówczas ponad 200 gniazd. Stwierdzono tu także 350 gatunków roślin naczyniowych, wśród których jest 16 gatunków drzew i 22 gatunki krzewów.

W powiecie znajdziemy też wiele ciekawych atrakcji historycznych. Znajduje się tu pomnik Stanisława Mikołajczyka, premiera Rzeczypospolitej Polskiej na Uchodźstwie i przywódcy PSL. Przed wojną Stanisław Mikołajczyk mieszkał w małej wsi Międzylesie niedaleko Damasławka. Z kolei w miejscowości Brdowo znajduje się dworek, w którym ostatnie lata życia spędził społecznik i polityk Karol Libelt.

Warto także odwiedzić kościół pw. św. Apostołów Piotra i Pawła w Łeknie. Powstał w połowie XVI w. z fundacji

FOT. ARCHIWUM STAROSTWA POWIATOWEGO W WĄGROWCU

Welna i Nielba krzyżują się ze sobą pod kątem prostym, a ich wartki nurt sprawia, że wody tylko w niewielkim stopniu mieszają się ze sobą.

Nikodema Łekińskiego, kasztelana nakielskiego. Kilkakrotnie gruntownie restaurowany jest trójnawowy budynek z niższym i węższym od nawy głównej prezbiterium zamkniętym wielobocznie.

Wśród atrakcji tego regionu trudno nie wspomnieć o kościele pw. św. Katarzyny i błogosławionej Matki Karłowskiej w Smogulcu. Obiekt sakralny wybudowany w 1619 r. stanowi wielkopolską perłę architektury renesansu ze złotą kaplicą Hutten-Czapskich z lat 1876-1879. Wewnątrz świątynię zdobią trzy późnorenesansowe portale z piaskowca, pięknie rzeźbiony chór, polichromia i witraże wykonane według projektu Juliusza Makarewicza z Krakowa.

Innym, ważnym historycznym obiektem sakralnym jest świątynia w malowniczo położonej miejscowości Tarnowo Pałuckie. To najstarszy w Polsce drewniany kościół, który powstał prawdopodobnie w ostatniej ćwierci XIV wieku. W 1933 r. obiekt wpisano do rejestru zabytków.

Na uwagę zasługuje także zespół pałacowy znajdujący się w miejscowości Srebrna Góra. W 1990 r. powstał tu DPS dla osób w podeszłym wieku. Piękne i ciche otoczenie ośrodka w czystym ekologicznie terenie tworzy dogodne warunki do odpoczynku i relaksu. Obecnie zamieszkuje go blisko 60 osób, a pracownicy zapewniają im całodobową opiekę.

Powiat wągrowiecki to również atrakcyjne tereny inwe-

stycyjne. W 1992 r. powstała tu firma Damłyn, która od ponad 25 lat przygotowuje wyjątkowe maki pszenne i żytnie. Z tym regionem związała się też firma Polinova, specjalizująca się w produkcji mebli.

Jak zapewniają samorządowcy, powiat wągrowiecki stawia na edukację. Zespół Szkół Nr 1 w Wągrowcu należy do największych i najlepszych tego typu ośrodków edukacyjnych w Wielkopolsce. Bogate tradycje historyczne i szeroką ofertę kierunków kształcenia posiada Zespół Szkół nr 2 (liceum ogólnokształcące i technikum). W Wągrowcu działa też I LO, założone w 1872 r. – jedna z najstarszych szkół w Wielkopolsce.

RAK

Powiat wągrowiecki

Lekcja z historii: Początki Wągrowca związane są z ekspansją terytorialną cystersów sprowadzonych około 1142 r. do leżącego nieopodal Łekna. W 1319 r. opat Gotszalk kupuje od Sędziwoja z Zarembów obszar ziemi w rozlewiskach Warty i Nielby. Rozbudowująca się osada Wągrowiec już w 1381 r. posiadała młyn, tamę i kościół parafialny. Z kolei samorząd powiatu funkcjonował tu w okresie międzywojennym, w czasach PRL-u (do roku 1975 r.), a w obecnym kształcie – od 1 stycznia 1999 r., po reformie samorządowej.

Powiat wągrowiecki w liczbach:

- powierzchnia – 1040,8 km²
- liczba ludności – 69.920
- gęstość zaludnienia – 67,2 os./km²
- mieszkańcy miast – 47,1 proc.
- mieszkańcy wsi – 52,9 proc.

Ciekawostki:

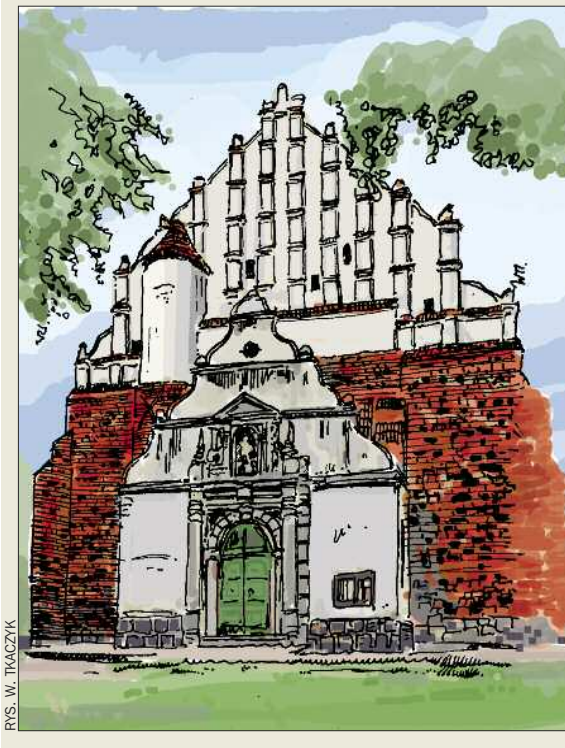
- Większa część powiatu wągrowieckiego znajduje się w historycznym i etnograficznym regionie Pałuk, na przecięciu Szlaku Piastowskiego ze Szlakiem Cysterskim;
- W Wągrowcu urodził się ks. Jakub Wujek, jezuita, teolog, autor pierwszego i najbardziej znanego przekładu Biblii na język polski;
- Atutem powiatu są lasy, które zajmują 19.813 ha, co stanowi 19 proc. całej jego powierzchni. Dlatego te okolice nazywane są „zielonymi płucami Wielkopolski”.

Sąsiednie powiaty:

- gnieźnieński
- poznański
- chodzieski
- nakielski (kujawsko-pomorskie)
- żniński (kujawsko-pomorskie)
- pilski
- obornicki

Wielkopolska przez Witolda Tkaczyka naszkicowana

Późnogotycki kościół pw. św. Jakuba Apostoła w Wągrowcu, wzniesiony w 2 poł. XVI w., należy do cenniejszych zabytków architektury sakralnej w Wielkopolsce. Budowę kierowali Piotr z Szamotuł i Bartosz z Poznania. Świątynia powstała na miejscu wcześniej istniejącego kościoła drewnianego, ufundowanego prawdopodobnie przez cystersów z Łekna w XIV w. Trzynawowy, halowy budynek wymurowano z cegły, z wykorzystaniem granitowych ciosów pochodzących z rozbiórki zabudowań poklasztornych w Łeknie. Posiada renesansowe szczyty, a przy zachodniej i południowej elewacji znajdują się cylindryczne wieżyczki. Najstarszy późnorenesansowy ołtarz główny pochodzi z około 1600 r. i został wykonany przez Mateusza Kossiora z Poznania. W 2004 r. odrestaurowano drewnianą część obiektu i wymieniono służący kościołowi przez kilka wieków dzwon. WT

Raj dla wodniaków

FOT. P. RATAJCZAK

Plaża w Kamienicy nad Jeziorem Kaliszańskim to jedno z najpopularniejszych miejsc wypoczynku w północnej Wielkopolsce. W rozwoju infrastruktury pomogły m.in. fundusze z UE.

W Kamienicy nie brakuje atrakcji dla wodniaków. To m.in. zadbane brzegi i spora piaszczysta plaża, łagodne zejście do wody, strzeżone kąpielisko, oferta gastronomiczna, wypożyczalnia sprzętu rekreacyjnego, czysta woda.

Przed laty dzięki dotacji z UE zbudowano tu porządną parking, wiaty, sanitariaty i zaplecze dla ratowników. Dzięki pieniądzą z programu Rybactwo i Morze powstał teraz plac zabaw dla dzieci, z tyrolką, huśtawkami, ścianką wspinaczkową itp. Samorządowcy planują jeszcze m.in. boiska do siatkówki, przystań dla żaglówek (choć nieco dalej, ze względu na płytki brzeg) oraz budowę mola z desek kompozytowych.

RAK

Samorząd na finiszu

Jak funkcjonowały sejmik i zarząd województwa od listopada 2014 roku do września 2018 roku?

Ważny jest dialog

Zofia Szalczyk

przewodnicząca Sejmiku Województwa Wielkopolskiego

– Czym zajmował się sejmik podczas tej kadencji? Naszym głównym zadaniem było kształtowanie polityki rozwoju województwa. Uchwalając wydatki (łącznie około 4,8 mld zł), dbaliśmy o zwiększenie spójności wewnętrznej regionu, wyrównywanie szans dla mieszkańców, wspieranie społeczności lokalnych. Najwięcej inwestujemy w transport publiczny i komunikację (2 mld zł na drogi wojewódzkie, linie i tabor kolejowy) oraz w opiekę zdrowotną (w latach 2015-2018 około 320 mln zł).

Sejmik zajmował stanowisko w najważniejszych sprawach dotyczących wielkopolskiej wspólnoty samorządowej. Opowiedzieliśmy się np. przeciwko koncepcji budowy kopalni odkrywkowej węgla brunatnego „Oczkowiec” w południowo-zachodniej Wielkopolsce. Występowaliśmy przeciwko uszczuplaniu przez rząd kompetencji samorządów województw w zakresie nadzoru nad funduszami ochrony środowiska, zadań związanych z melioracjami, organizacją doradztwa rolniczego.

To były pracowite i dobrze wykorzystane cztery lata. Staliśmy się w tej kadencji bardziej otwarci na konsultacje z różnymi środowiskami. Organizowaliśmy sesje nadzwyczajne, debatując o sprawach: rzemiosła, seniorów, przedsiębiorczości, o sytuacji w placówkach opieki zdrowotnej, a także o rodzinnych ogrodach działkowych. Cieszę się z organizacji dwóch sejmików młodzieży, formułującej własne postulaty w zakresie polityki regionalnej. Dało się też odczuć, niestety, podziały polityczne wśród radnych. Sala sesyjna sejmiku była czasem miejscem wielu ostrych dyskusji. Jednak łączył nas wspólny cel, by dobrze służyć regionowi.

Wciąż przekonuję się, że rzeczy ważne tworzone są w dialogu, a porażki są skutkiem jego braku. Życzę Wielkopolanom, by 21 października podczas wyborów dokonali przemyślnych i dobrych decyzji.

Dobiega końca kolejna, piąta kadencja samorządu. To dobry czas na podsumowanie działalności najważniejszych organów województwa w latach 2014-2018. Przypomnijmy, że w wielkopolskim sejmiku zasiada 39 radnych, co związane jest ściśle z liczbą mieszkańców naszego województwa.

Koalicja PO-PSL

Po wyborach z listopada 2014 r. w Sejmiku Województwa Wielkopolskiego ukonstytuowały się cztery kluby radnych: PO (14 osób), PSL (12 przedstawicieli), PiS (8 radnych), SLD-UP (3 osoby). Dwóch radnych nie wstąpiło do żadnego z klubów, pozostali niezależni. Radni PO oraz PSL, kontynuując trwającą od kilku lat współpracę na szczeblu wojewódzkim i krajowym, utworzyli tym razem koalicję liczącą 26 radnych.

Podczas pierwszej sesji sejmik wyłonił ze swego grona prezydium, do którego weszli przedstawiciele wszystkich czterech klubów. Przewodniczącym został Krzysztof Paszyk z PSL, a jego zastępcami: Zofia Itman (PiS), Mirosława Rutkowska-Krupka (PO) oraz Waldemar Witkowski (SLD-UP). Po wyborach parlamentarnych z jesieni 2015 r. Krzysztof Paszyk został posłem na Sejm RP, a jego dotychczasowe stanowisko objęła Zofia Szalczyk (PSL).

Ponadto w listopadzie 2015 roku ślubowanie złożyli obejmujący mandaty nowi radni. To osoby, które weszły do sejmiku za swoich partyjnych kolegów, teraz już posłów na Sejm. W klubie PiS Sławomir Hinc zastąpił Bartłomiej Wróblewski, Włodzimierz Ignasiński – Marcina Porzucka, Karol Kozan – Jana Mosińskiego, a Dariusz Szymczak – Krzysztofa Ostrowskiego. W PO miejsce Zbigniewa Ajchlera zajął Jarosław Berendt. W PSL za Krzysztofa Paszyka mandat objął Jan Pikulik.

Dwa miesiące później odnotowano kolejną zmianę w sejmiku. Zbigniew Hoffmann z PiS został nowym wojewodą, dlatego na stanowisku radnego województwa zastąpił go Zbigniew Czerwiński.

W Wielkopolsce marszałkiem (nieprzerwanie od jesieni 2005 r.) jest Marek Woźniak z PO. Funkcje dwóch wicemarszałków po wyborach samorządowych z 2014 r. przypadły PSL. Objęli je Wojciech Jankowiak i Krzysztof

Przewodniczącą sejmiku województwa jest Zofia Szalczyk, a jej zastępcami: Mirosława Rutkowska-Krupka, Zofia Itman oraz Waldemar Witkowski.

Grabowski. Na mocy umowy koalicyjnej stanowiska dwóch pozostałych członków zarządu województwa objęli przedstawiciele PO: Leszek Wojtaś (w kwietniu 2017 r. zastąpił go Maciej Sytek) oraz Marzena Wodzińska.

Blisko 7 tysięcy uchwał

Podsumowując w jednym zdaniu kompetencje organów samorządu województwa, można stwierdzić, że regionalny sejmik działa trochę jak polski Sejm, uchwalając prawo, a zarząd województwa funkcjonuje jak rząd, tj. jego organ wykonawczy.

Od grudnia 2014 roku do 10 września 2018 roku sejmik obradował na 42 sesjach zwykłych oraz na siedmiu posiedzeniach nadzwyczajnych, kiedy do siedziby UMWW zaproszono m.in. rzemieślników, działkowców, przedsiębiorców, przedstawi-

cieli służby zdrowia czy seniorów.

Przez cztery lata tej kadencji radni podjęli 1105 uchwał, których treść omawiano wcześniej podczas posiedzeń komisji. Z kolei zarząd województwa, od początku mijającej kadencji do 10 września 2018 roku, zebrał się 235 razy, podejmując w tym czasie 5851 uchwał. Łącznie z decyzjami przyjętymi głosowaniem przez radnych podczas sesji, przedstawiciele samorządu województwa podjęli niemal 7 tys. uchwał w latach 2014-2018.

Na początku każdej kadencji radni zgłaszają swój akces do pracy w komisjach stałych sejmiku, których w Wielkopolsce jest obecnie trzynaście. Są to komisje: rewizyjna; budżetowa; statutowa; strategii rozwoju regionalnego i współpracy międzynarodowej; gospodarki; planowania przestrzennego i in-

frastruktury technicznej; rodziny i polityki społecznej; rolnictwa i rozwoju wsi; ochrony środowiska i gospodarki wodnej; kultury; zdrowia i bezpieczeństwa publicznego; edukacji i nauki; kultury fizycznej i turystyki.

Te nazwy (choć skrócone) pokazują konkretne dziedziny życia, którymi zajmują się radni. Na początku kadencji komisji było 12, ale w maju 2016 r. podzielono na mniejsze dotychczasową (i jedną z najliczniejszych) komisję zdrowia i polityki społecznej.

Łącznie przez ostatnie cztery lata odbyły się 543 posiedzenia komisji. Najczęściej spotykali się radni z komisji: budżetowej (56 posiedzeń), kultury (50 obrad) i ochrony środowiska (48 spotkań). Najrzadziej, choć ze zrozumiałych względów, spotykała się komisja statutowa (14 posiedzeń).

RAK

Trzymamy kurs

Marek Woźniak

marszałek Województwa Wielkopolskiego

– Zamykamy symbolicznie kolejny rozdział w życiu samorządnej Wielkopolski. Z satysfakcją.

To trzecia pełna kadencja ze mną w roli marszałka. I najtrudniejsza.

Ale, mimo niesprzyjających umacnianiu pozycji samorządu działań ze strony rządzącej Polską prawicy, trzymamy się mocno. Ograbiani z kolejnych kompetencji na rzecz odbudowy zarządzania centralnego, konsekwentnie trzymamy kurs na inwestycje w region.

W poprzedniej perspektywie finansowej UE postawiliśmy trwały fundament pod dalszy rozwój. Z będącymi w naszej – zarządu województwa – gestii funduszami z WRPO 2014+ pomnażamy ten kapitał. Takie długofalowe myślenie daje nam możliwość kreowania własnej strategii zrównoważonego rozwoju w sposób efektywny. Już dziś planujemy najlepszy scenariusz dla Wielkopolski po 2020 roku, wsłuchując się nie tylko w głosy ekspertów, ale przede wszystkim rozmawiając z lokalnymi społecznościami.

Chcemy wspólnej wizji – odpowiadającej potrzebom mieszkańców i wpisującej się w pomyślny scenariusz dla całej regionalnej wspólnoty. Dlatego nie potrafię dziś ze spokojem przyjąć słów polskiego premiera, który dyskredytuje nasze – 15 z 16 marszałków województw – działania, obiecując w nowej kadencji idylliczną współpracę „swoich” samorządów z rządem. Gdzie w tym centralnym myśleniu miejsce na samorządność? Tam, gdzie jest polska racja stanu, Wielkopolska współpracowała i będzie współpracować z rządem. My robimy swoje, tj. koncentrujemy się na dobrym zarządzaniu strategicznym i finansowym, bo to daje konkretne efekty. Wielkopolska nie jest regionem w ruinie, jak chcieliby ją widzieć nasi polityczni przeciwnicy. Mamy dziś pełne prawo czuć satysfakcję z tego, w jaki sposób kształtujemy politykę rozwoju Wielkopolski – kapitału społecznego, którego filarem jest samorządność.

W zarządzie województwa pracują, od prawej: marszałek Marek Woźniak, wicemarszałkowie Wojciech Jankowiak i Krzysztof Grabowski oraz członkowie Marzena Wodzińska i Maciej Sytek.

Jak zmieniła się Wielkopolska

Na finiszu mijającej kadencji przyglądamy się działalności samorządu województwa. Podsumowujemy

Piotr Ratajczak

Podsumowanie działalności samorządu wiąże się z przywołaniem liczb, danych, statystyk, ukazujących konkretne, mierzalne efekty jego aktywności. Łatwiej zobrazować wtedy skalę inwestycji, zasięg, oddziaływanie na mieszkańców. Dotyczy to też funduszy UE, które od kilkunastu lat mają niebagatelny wpływ na rozwój polskich regionów. Przykłady?

Wystarczy spojrzeć na budżety województwa: w 2015, 2016, 2017 oraz w 2018 roku. W pierwszym z nich, jeszcze bez pieniędzy z WRPO 2014+, dochody zaplanowano na 918 mln zł, a wydatki na 970 mln zł. „Chudy budżet bez Unii” – pisaliśmy wówczas na łamach „Monitora”.

W 2016 r. dochody oszacowano na 1 mld 48 mln zł, a wydatki na ponad 1,1 mld zł. W kolejnych dwóch latach plan dochodów i wydatków województwa znacząco wzrósł. W 2017 r. zbliżył się do 1,5 mld zł, a w 2018 r. – wydatki osiągnęły 1,9 mld zł, przy wpływach rzędu 1,6 mld zł. Pod koniec kadencji radni głosują zatem nad budżetem dwa razy większym niż na jej początku! Dlaczego? To efekt realizacji przez województwo inwestycji z udziałem funduszy UE.

Co jeszcze zmieniło się w Wielkopolsce przez cztery lata od ostatnich wyborów?

Wizytówki regionu

Zmiany można dostrzec choćby na drogach i kolei. W latach 2014-2018 na budowę i remonty dróg (łącznie z obwodnicami i mostami to 371 km) wydano niemal 600 mln

Samorząd województwa zrealizował w latach 2014-2018 wiele inwestycji drogowych, np. w Wyrzysku (na zdjęciu DW nr 194).

zł. Gdzie jeździ się bezpiecznie? Na przykład obwodnicami Wągrowca, Czarnkowa, drogami nr 188 oraz 185. Powstał też nowy most nad Wartą w Międzyzgodzie, trwa rozbudowa drogi nr 305 i prace związane z obejściem Obornik (droga nr 178) oraz Wronek. Wkrótce zacznie się też budowa obwodnicy Gostynia i nowego mostu nad Wartą w Rogalinie.

Równie efektywne są przedsięwzięcia realizowane na kolei. Rok temu rozpoczął się remont linii kolejowej z Poznania do Piły. Projekt kosztuje 615 mln zł, z czego 425 mln zł to dotacja z UE.

Województwo inwestuje też w pociągi: w zakup nowych składów i remonty starszych pojazdów, elektrycznych i spalinowych. Na 2019 r. zapla-

nowano odbiór 10 pociągów „elf 2” (płaci województwo i UE), a cztery pociągi spalinowe kupują samorządowe Koleje Wielkopolskie.

Dalszych pięć składów trafi do Poznania dzięki dotacji z programu Infrastruktura i Środowisko. Nowe pociągi wspomogą rozwój Poznańskiej Kolei Metropolitalnej (system regularnych połączeń kolejowych w regionie), jednego z najbardziej odczuwalnych dla mieszkańców przedsięwzięć, w które zaangażowany jest samorząd województwa. A łączne wydatki na tabor kolejowy (zakupy i remonty składów) przekroczyły w latach 2014-2018 235 mln zł.

Zarząd województwa wspiera transport publiczny, współ-

pracując w tym zakresie z samorządami lokalnymi. Przez cztery lata dofinansowano z UE remonty i budowę węzłów przesiadkowych w Poznaniu i w ościennych miejscowościach, a także zakup kilkudziesięciu nowoczesnych autobusów. Te przedsięwzięcia mają sprawić, że Wielkopolanie wybiorą transport publiczny, choć pewnie nie każdy pasażer wie, że za jego dynamicznym rozwojem stoi samorząd regionu.

Co jeszcze zrobiono podczas mijającej kadencji?

Eurofundusze

Znaczący wpływ na rozwój województwa miały fundusze z Brukseli. W ramach WRPO 2014+ podpisano umowy na kwotę ponad 6,6 mld zł. Wy-

dając unijne euro oraz inicjując przedsięwzięcia na rzecz najbardziej perspektywicznych dziedzin biznesu, samorząd wspiera rozwój przedsiębiorczości, gospodarki i wzrost PKB. Efekt?

W Wielkopolsce żyjemy coraz dostatniej. Nasze regionalne PKB wynosi 75 proc. średniej unijnej. Z danych opublikowanych przez Eurostat w 2017 r. wynika, że Wielkopolska znalazła się w pierwszej piątce europejskich regionów, w których w ciągu ostatnich lat nastąpił największy wzrost gospodarczy. Ten szybki rozwój był m.in. możliwy dzięki sprawnemu wykorzystaniu funduszy unijnych. Ich częścią pozostała po programach JEREMIE i JESSICA z poprzedniej perspektywy fi-

nansowej UE) zarządza od 2017 r. nowa samorządowa spółka, Wielkopolski Fundusz Rozwoju, oferujący m.in.: wsparcie dla firm, obszarów miejskich i projektów z zakresu efektywności energetycznej.

Kadencję 2014-2018 Wielkopolska kończy w stabilnej sytuacji finansowej, a finanse regionu co roku doceniają agencje ratingowe: „Racjonalne wydatki, dobre zarządzanie, płynność finansowa, bezpieczny poziom zadłużenia” – czytamy w komunikatach agencji Fitch.

Z czego jeszcze jesteście dumni? Wielkopolska ma najniższe bezrobocie wśród polskich regionów. To zasługa przedsiębiorców i pracowników, ale też projektów i pieniędzy wydanych na sferę społeczną: rynek pracy (ponad 440 mln zł z UE), włączenie społeczne (326 mln zł z UE), edukację (363 mln zł). Korzystają z nich zwłaszcza bezrobotni, osoby zakładające działalność gospodarczą, a także firmy i urzędy, których pracownicy podnoszą kwalifikacje. Ponadto, niemal co dziesiąta spółdzielnia socjalna w Polsce powstała właśnie u nas!

Smog, szkoły, szpitale

Samorząd regionu dba m.in. o ochronę środowiska, opracowując i wdrażając programy jego ochrony (głośne w tej kadencji uchwały antysmogowe czy kwestie gospodarowania odpadami) oraz egzekwując od firm opłaty za korzystanie z niego.

Wielkopolska dostrzega wartość szkół zawodowych, nazywanych dziś branżowymi. Powoli przełamujemy stereotyp, że szkoła zawodowa jest ofertą dla słabszych uczniów. To może być prze-

Remont trasy z Poznania do Piły kosztuje 615 mln zł.

Siedziba samorządu województwa w Poznaniu.

Dotacje z UE pozwoliły na rozwój wielu firm.

przez ostatnie cztery lata?

najważniejsze wydarzenia z lat 2014-2018.

puszka do kariery z pewnym faszmem w rękę, pozwalająca w przyszłości zdobyć też wyższe wykształcenie. A Unia Europejska nie żałuje teraz pieniędzy na kształcenie zawodowe uczniów, czego przykładem jest m.in. projekt „Czas zawodowców BIS – zawodowa Wielkopolska”. Ponadto w Wielkopolsce powstało ostatnio pięć nowych wojewódzkich placówek, wspierających kształcenie dualne (teoria i praktyka).

Z kolei w projekcie „Cyfrowa Szkoła Wielkopolsk@2020” (wartym 105 mln zł) samorząd stawia na edukację XXI wieku, która powinna być przede wszystkim otwarta na innowacje i to nie tylko w świecie technologii, ale także w odniesieniu do procesów nauczania i uczenia się. W przedsięwzięciu weźmie udział 11 tys. uczniów i 5 tys. nauczycieli z 600 szkół z całej Wielkopolski.

Znaczącą formą aktywności samorządu jest służba zdrowia. Sejmik nadzoruje ponad 20 placówek służby zdrowia, m.in.: cztery szpitale wojewódzkie, lecznice onkologiczne WCO, placówki psychiatryczne w Gnieźnie i Kościanie, centra leczenia uzależnień czy podmioty prowadzące rehabilitację pacjentów. W ostatnich latach zainwestował w nie kilkaset milionów złotych (na remonty i inwestycje w latach 2014-2018 wydano ponad 400 mln zł).

Podobną kwotę zarezerwowano na rozpoczynającą się budowę Wielkopolskiego Centrum Zdrowia Dziecka w Poznaniu. Od 2021 r. na małych pacjentów czekać będzie 350 łóżek w jednoosobowych pokojach z łazienkami, najnowocześniejszą aparaturą i lądowisko dla helikopterów.

Ponadto przy Szpitalu Wojewódzkim w Poznaniu w lipcu 2018 r. rozpoczął działalność nowy Zakład Opiekuńczo-Lecznicy, w Pile zbudowano filię WCO, a na terenie lotniska w Michałkowie pod Ostrowem Wlkp. – bazę śmigłowców ratowniczych.

Nadal trwają zakupy karetek dla pogotowia, 94 mln zł przeznaczono na cyfryzację dokumentacji medycznej i stworzenie sieci teleinformatycznej między szpitalami, trzeba też pamiętać o programach profilaktycznych realizowanych w całej Wielkopolsce.

Zmiany na wsi

Dzięki unijnym euro, które trafiają do wielkopolskich rolników, zmieniła się też wieś: unowocześniono gospodarstwa, sprzęt i produkcję rolną. Program Rozwoju Obszarów Wiejskich (część jego działań koordynuje samorząd regionu) wsparł rozwój infrastruktury technicznej, inwestycje w obiekty kulturalne, targowiska, drogi.

Między listopadem 2014 r. a grudniem 2015 r. sfinalizowano płatności w ramach PROW 2007-2013 na kwotę ponad 250 mln zł. Z kolei z budżetu PROW 2014-2020 (łącznie to 550 mln zł) zakontraktowano już 1081 umów na sumę 365 mln zł. 105 mln zł to wydatki na budowę lub modernizację dróg lokalnych, niemal 70 mln zł na gospodarkę wodno-ściekową, ponad 10 mln zł na targowiska, 116 mln zł na prawie 800 projektów realizowanych przez podmioty współpracujące z lokalnymi grupami działania.

Samorząd województwa przez całą kadencję wspierał rozwój obszarów wiejskich,

organizując liczne przedsięwzięcia i konkursy promujące rolnictwo, żywność tradycyjną i turystykę wiejską w regionie. Do najbardziej znanych należą konkursy „Wielkopolski Rolnik Roku” i „Pięknieje wielkopolska wieś”. Na dofinansowanie projektów sołectw uczestniczących w programie „Wielkopolska Odnowa Wsi” przeznaczono w latach 2015-2018 niemal 13 mln zł. W tym okresie udało się zrealizować 737 zadań, a ze wsparcia skorzystały 524 sołectwa ze 140 gmin województwa.

Kilkadziesiąt milionów złotych przeznaczono też na

skocznie, rzutnie), a z programu „Szatnia na medal” wsparcie (ponad 4 mln zł) uzyskało ponad 60 samorządów. Dofinansowano także 20 innych zadań inwestycyjnych i remontowych na łączną kwotę bliską 1 mln zł. W latach 2014-2018 w ramach otwartego konkursu ofert wsparło też 51 zadań remontowych (dotacja to 1,5 mln zł) realizowanych przez NGO.

Zanim rząd przejął nadzór nad środkami z Funduszu Rozwoju Kultury Fizycznej, w Wielkopolsce wybudowano w trakcie tej kadencji 58 obiektów sportowych, z dofinansowaniem sięgającym 55 mln zł.

Samorząd województwa przez całą kadencję mocno wspierał działania związane z naszą historią.

przedsięwzięcia melioracyjne i inwestycje z zakresu gospodarki wodnej (choć 1 stycznia 2018 r. znolizowana ustawa o prawie wodnym odebrała samorządom województw te kompetencje). Wcześniej rząd przejął wojewódzkie fundusze ochrony środowiska, ośrodki doradztwa rolniczego, a także koordynację programu budowy obiektów sportowych.

Mimo tych przeszkód, działania samorządu nadal można dostrzec w wielu dziedzinach.

Sport, kultura, historia

Województwo inwestuje też w sport. W 2018 r. gościliśmy uczestników ogólnopolskiej olimpiady młodzieży w sportach halowych. W latach 2016-2018 dofinansowano w ramach programu „Orlik lekkoatletyczny” budowę 19 takich obiektów (bieżnie,

Znacznie większe pieniądze przeznaczono w tej kadencji na kulturę. Przykłady? Spośród 20 samorządowych instytucji tego typu aż dziesięć wsparło z WRPO 2014+.

Koszt tych zadań przekroczył 125 mln zł, a dzięki nim nowy wygląd zyskują m.in. Teatr im. A. Fredry

w Gnieźnie, Muzeum Pierwszych Piastów na Lednicy. Polski Teatr Tańca przeprowadzi się do nowoczesnej siedziby, a Muzeum Narodowe Rolnictwa i Przemysłu Rolno-Spożywczego w Szreniawie wyeksponuje unikatową kolekcję 20 powozów, kupioną z wojewódzkiego budżetu. Ponadto od 2015 r. funkcjonuje portal Kulturaopodstaw.pl, który relacjonuje wydarzenia z całego regionu.

O czym jeszcze było głośno w trakcie kadencji 2014-2018? Z pewnością zapamiętamy przeprowadzkę radnych województwa i urzędników (rozproszonych wcześniej w kilku budynkach) do nowego gmachu przy al. Niepodległości w Poznaniu.

Region był też mocno promowany dzięki aktywności na arenie unijnej. Przedstawiciele zarządu województwa od lat angażują się w działalność Komitetu Regionów, w rozwój sieci PURPLE, w rozmaite inicjatywy podejmowane przez Komisję Europejską czy Radę Europy. Radni sejmiku coraz częściej szukają inspiracji i rozwiązań w innych krajach, a Poznań i Wielkopolska stały się bardziej rozpoznawalne m.in. dzięki takim wydarzeniom, jak organizowane u nas obchody 1050-lecia chrztu Polski czy

Europejskie Forum Sieci Dziedzictwa Kulinarne.

Zresztą samorząd województwa przez całą kadencję mocno wspierał działania

związane z naszą historią. Organizowano obchody związane z Powstaniem Wielkopolskim (w tym zbliżającą się 100. rocznicę jego wybuchu), przypomniano najważniejsze rocznice, kupiono m.in.

pałac w Winnej Górze, związany z gen. J.H. Dąbrowskim. Swoistym przykładem dbałości o historyczne dziedzictwo jest zaangażowanie samorządu województwa w ratowanie wolsztyńskiej parowozowni poprzez utworzenie z niej instytucji kultury.

Ponadto od wielu lat przyznawane są nagrody i wyróżnienia wybitnym uczniom, najlepszym sportowcom, uznanym twórcom, skutecznym rolnikom. Od dwóch lat samorząd nagradza też lekarzy „z sercem” oraz szkoły i nauczycieli roku.

***

Samorząd województwa, choć często nie zdajemy sobie z tego sprawy, podejmuje decyzje, które bezpośrednio nas dotyczą. Można przypomnieć o współpracy i wsparciu, które województwo ze swojego budżetu udziela np. JST (na rozwój infrastruktury sportowej, mniejsze drogi, zabytki, bezpieczeństwo publiczne), NGO (konkursy ofert w kilkunastu dziedzinach), sołectwom (świetlice wiejskie, mała infrastruktura). Te pieniądze „płyną” do wsi i miast regularnie od 20 lat, choć nie są to tak medialne inwestycje, jak nowe pociągi, wyremontowane tory i drogi, efektywne sprzęt w szpitalu. ●

2018

Plac zabaw i siłownia zewnętrzna w Rządzkowie, dofinansowane z PROW.

Samorząd regionu wspiera zakup karetek dla pogotowia.

Tak radni zapamiętają mijającą kadencję

W sejmiku zasiada 39 wybranych przez nas w całym województwie przedstawicieli. Reprezentują różne części regionu i różne ugrupowania polityczne, a więc mogą mieć odmienne spojrzenie na to, co działo się w samorządzie województwa przez minione cztery lata. Co utkwiło w ich pamięci? Co ucieszyło, a co zmartwiło? Przedstawiamy opinie tych radnych, którzy udzieli nam odpowiedzi.

OKRĘG NR 1

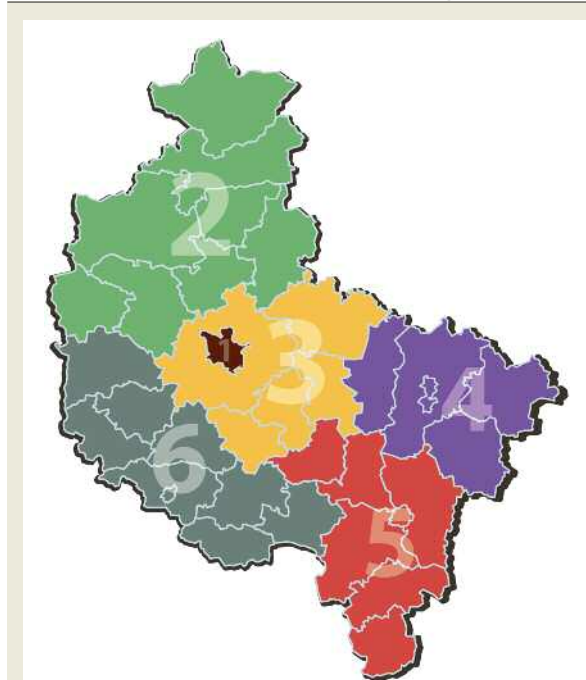

Zbigniew Czerwiński, PiS

Z TEJ KADENCJI NAJBARDZIEJ ZAPAMIĘTAM... sympatyczne prowadzenie sesji przez Zofię Szalczyk, sejmik młodzieży i pomysły młodych na uczczenie Powstania Wielkopolskiego oraz kolejną nieoczekiwaną dymisję Leszka Wojtasiaka.

CIESZY MNIE, ŻE... mimo „odlotu”, zwłaszcza przy większej publiczności, niektórych przedstawicieli władz województwa potrafimy ze sobą rozmawiać na komisjach i czasem coś z tego dobrego dla Wielkopolan wynika. Dzięki współpracy z Wojciechem Jankowiakiem i Marzeną Wodzińską udało się przeprowadzić program aktywizacji długotrwale bezrobotnych korzystających z opieki społecznej „Razem skuteczniej”. I – to święta prawda – razem naprawdę jest skuteczniej. **SZKODA, ŻE...** dopiero po 10 latach zabieramy się do budowy szpitala dziecięcego; że nie udało się lepiej przypilnować spółki Koleje Wielkopolskie i niestety jest mało efektywna, choć czasem efektywna; że doszło do przeprowadzenia prywatyzacji OPEN SA ze szkoda dla województwa.

Sześć sejmikowych okręgów

Skład Sejmiку Województwa Wielkopolskiego wyłoniliśmy w 2014 roku w sześciu okręgach wyborczych, na które podzielony jest nasz region (to właśnie według tych okręgów prezentujemy kolejno wypowiedzi radnych). Na powyższej mapce widać, który z powiatów należy do którego okręgu (miasto Poznań to okręg nr 1, północne powiaty to okręg nr 2 itd.). W każdym z nich – w zależności od liczby mieszkańców – do zdobycia było od 5 do 7 sejmikowych mandatów. Podobnie będzie przebiegało głosowanie podczas zbliżających się jesiennych wyborów samorządowych, z tym że okręg nr 1 „skurczy” się do 5 mandatów, a nr 3 „rozrośnie” do 8 mandatów. Istotną różnicą jest też taka, że teraz radnych województwa wybieramy na pięcioletnią kadencję, podczas gdy te dotychczasowe trwały po cztery lata.

ABO

OKRĘG NR 1

Waldemar Witkowski, SLD-UP

Z TEJ KADENCJI NAJBARDZIEJ ZAPAMIĘTAM... nową siedzibę Samorządu Województwa Wielkopolskiego. Ten budynek ze szkła, prawie jak pałac, niestety nie jest przyjazny dla interesantów i pracowników, niestarannie wykonany, ciągle remontowany, generalnie bardzo drogi. Szkoda, że nie powstał ekologiczny, w pełni pasywny budynek i tańszy, jak ten zaprojektowany dla Urzędu Marszałkowskiego w Szczecinie. Zapamiętam niechęć marszałka do współfinansowania ważnych programów prokreacyjnych oraz zbyt szczerze wydatkowanie pieniędzy dla organizacji związanych tylko z jednym z Kościołów.

CIESZY MNIE, ŻE... dzięki dobrej pracy wielkopolskich przedsiębiorców stale rosną przychody budżetu województwa wielkopolskiego. Udało się, po wielu latach moich starań, przyjęcie przez Sejmik Województwa Wielkopolskiego uchwały antysmogowej, która przyczyni się do poprawy jakości powietrza, którym wszyscy oddychamy. **SZKODA, ŻE...** nie udało się rozpocząć budowy szpitala matki i dziecka w Poznaniu, za to „udało” się marszałkowi kupić pałac w Winnej Górze za prawie 10 mln zł. Marszałek lubi pałace.

OKRĘG NR 1

Mirosław Kruszyński, niezrzeszony

Z TEJ KADENCJI NAJBARDZIEJ ZAPAMIĘTAM... merytoryczne dyskusje podczas posiedzeń komisji, w której pracach uczestniczyłem [Komisja Planowania Przestrzennego i Infrastruktury Technicznej – dop. RED.]; jednak nie mogę tego samego powiedzieć o pracach prowadzonych podczas sesji sejmiku.

CIESZY MNIE, ŻE... sejmik przyjął propozycje zarządu województwa w zakresie inwestycji infrastrukturalnych, nie pomijając szpitala dziecięcego w Poznaniu.

SZKODA, ŻE... wspomniany szpital dziecięcy jeszcze nie „wyszedł” z ziemi.

OKRĘG NR 1

Maciej Wituski, PO

Z TEJ KADENCJI NAJBARDZIEJ ZAPAMIĘTAM... fakt, że zorganizowaliśmy – i do tego wygraliśmy! – tegoroczną olimpiadę młodzieży w sportach halowych. Ponadto zajęliśmy drugie miejsce wśród polskich województw we współzawodnictwie sportowym dzieci i młodzieży. Te wyniki wskazują, że dobre rezultaty przynoszą wieloletnie inwestycje samorządu województwa w dziedzinie szkolenia młodzieży oraz nakłady na infrastrukturę sportową. Wpisuje się w to również najnowszy udany program, jakim jest „Szatnia na medal”.

CIESZY MNIE, ŻE... rozpoczęliśmy długo oczekiwaną budowę Wielkopolskiego Centrum Zdrowia Dziecka, co radykalnie poprawi warunki pobytu w szpitalu najmłodszych pacjentów i ich rodziców. Cieszę się również, że udało się nam uratować Parowozownię Wolsztyn i podtrzymać tradycję związaną z atrakcją turystyczną, jaką są parowozy na naszych torach.

SZKODA, ŻE... ciągle w sejmiku nie mówimy jednym głosem w sprawach ważnych dla Wielkopolski.

OKRĘG NR 1

Tatiana Sokołowska, PO

Z TEJ KADENCJI NAJBARDZIEJ ZAPAMIĘTAM... radość z dobrze spełnionego obowiązku.

CIESZY MNIE, ŻE... Wielkopolska jest obecnie jednym z najbogatszych regionów w Polsce. Rozpoczynamy budowę szpitala dziecięcego, rozwijamy Koleje Wielkopolskie. Podejmując uchwałę antysmogową, przyczyniamy się do czystszej powietrza, wspieramy organizacje pozarządowe, przeznaczając na ten cel kilkanaście milionów złotych. Zorganizowaliśmy olimpiadę młodzieży w sportach halowych, w której zajęliśmy pierwsze miejsce. Nasze instytucje, m.in. Teatr Wielki, Teatr Nowy, Filharmonia Poznańska, są liderami działań na rzecz rozwoju kultury w regionie. Organizując obchody 100. rocznicy wybuchu Powstania Wielkopolskiego, wskazujemy, że – zgodnie z wielkopolskim dziedzictwem – pamiętając o tradycji, budujemy silny, nowoczesny region.

SZKODA, ŻE... samorządy są spychane na margines. Rząd osłabia polską samorządność, wprowadza szkodliwe ustawy, centralizuje kraj, odbiera samorządom kompetencje ze szkoda dla mieszkańców regionu. To samorządy powinny decydować o losie Wielkopolski.

FOT. A. BOIŃSKI

Olimpiada młodzieży w sportach halowych odbywała się wiosną bieżącego roku, być może także dlatego pozostała świeżo w pamięci części radnych.

OKRĘG NR 1

Leszek Wojtasiak, PO

Z TEJ KADENCJI NAJBARDZIEJ ZAPAMIĘTAM... że narreszcie, po wielu latach dyskusji, uruchomiono budowę oczekiwanego przez mieszkańców już ze trzydzieści lat szpitala dziecięcego w Poznaniu, a ja miałem w tym swój duży udział.

CIESZY MNIE, ŻE... powstrzymałem pomysł przenoszenia Zakładu Opiekuńczo-Leczniczego z Grobli poza teren miasta Poznania. Dzięki temu mamy już wybudowany dwukrotnie większy ZOL, zlokalizowany przy Szpitalu Wojewódzkim, oferujący znacznie lepsze warunki osobom wymagającym tego typu pomocy.

SZKODA, ŻE... pojawiło się tak wiele działań politycznych wymierzonych w moją osobę, w efekcie których, chcąc chronić moją rodzinę przed kolejnymi pomówieniami, musiałem zrezygnować z pracy w zarządzie województwa. Chciałem jeszcze przez te półtora roku dokończyć swoją działalność i zrealizować zamierzenia. Na szczęście większość z nich była z powodzeniem kontynuowana przez marszałka Marka Woźniaka.

OKRĘG NR 2

Jarosław Berendt, PO

Z TEJ KADENCJI NAJBARDZIEJ ZAPAMIĘTAM... Sejmik przez całą kadencję pracował bardzo intensywnie i wiele spraw będę długo pamiętał, ale na mnie największe wrażenie wywarły wszelkie kwestie związane z budową Wielkopolskiego Centrum Zdrowia Dziecka. Dziś najmłodszy są leczeni w bardzo trudnych warunkach, po wybudowaniu nowego szpitala to się na pewno radykalnie zmieni.

CIESZY MNIE, ŻE... przez całą kadencję mogłem brać udział w kreowaniu takiego wizerunku województwa, na jaki zasługują jego mieszkańcy – to znaczy silnego, otwartego na innowacje, bardzo pozytywnie ukształtowanego.

SZKODA, ŻE... kadencja dobiega już końca, bo tyle jeszcze zostało do zrobienia, tyle spraw pozostało jeszcze niedokończonych, ale mam nadzieję, że następna kadencja sejmiku będzie równie owocna dla naszego województwa, jak obecna.

FOT. ARCHIWUM SPÓŁKI INDUSTRIA PROJECT

Dla niemal wszystkich radnych jedną z najistotniejszych kwestii jest budowa Wielkopolskiego Centrum Zdrowia Dziecka.

OKRĘG NR 2

Włodzimierz Ignasiński, PiS

Z TEJ KADENCJI NAJBARDZIEJ ZAPAMIĘTAM... Nie ma „najbardziej”! Zapamiętam wiele rzeczy, szczególnie tych dobrych, wspólnie wypracowanych, jak choćby podjęcie decyzji o stałej siedzibie dla Poznańskiego Teatru Tańca, a dla północnej Wielkopolski – niemałe nakłady na poprawę infrastruktury drogowej. Zapamiętam też kilkoro radnych, których, mimo różnic światopoglądowych, bardzo cenię i szanuję.

CIESZY MNIE, ŻE... miałem okazję zdobyć nowe doświadczenia, poznać nowych ludzi o różnych punktach widzenia, uczestniczyć w podejmowaniu strategicznych decyzji dla rozwoju Wielkopolski. Cieszy mnie mój mały wkład w rozwój naszych instytucji kultury, wzrost funduszy na wydarzenia kulturalne, a także twórcza praca Komisji Rodziny i Polityki Społecznej.

SZKODA, ŻE... zabrakło czasu i siły argumentów dla realizacji tak bardzo potrzebnej i ważnej inwestycji, jaką jest obwodnica Trzcianki. Liczę na to, że radni następnej kadencji z północnej Wielkopolski będą też o to zabiegać. Wierzę, że im się to uda.

OKRĘG NR 2

Jan Pikulik, PSL

Z TEJ KADENCJI NAJBARDZIEJ ZAPAMIĘTAM... dobrą współpracę z zarządem, której efektem są m.in. remonty i modernizacje dróg wojewódzkich w północnej Wielkopolsce, a szczególnie rozbudowa drogi wojewódzkiej nr 194 w miejscowości Wyrzysk i nr 242 na odcinku Łobżenica – Luchowo.

CIESZY MNIE, ŻE... mimo różnych zdań udało się zrealizować i zaplanować wiele ważnych zadań dla północnej Wielkopolski, m.in. zakończono już budowę pińskiego ośrodka radioterapii jako filii Wielkopolskiego Centrum Onkologii, a budowa hospicjum wraz z Zakładem Opiekuńczo-Lecznym w Pile otrzymała dofinansowanie z Wielkopolskiego Regionalnego Programu Operacyjnego. Nie sposób wymienić wszystkich zadań, z których się cieszę; dużo ich, chociażby remont linii kolejowej z Piły do Poznania.

SZKODA, ŻE... nie będę już radnym VI kadencji sejmiku, jestem kandydatem na burmistrza Wyrzyska. Jednak wierzę, że nowi radni z północnej Wielkopolski nadal będą dbać o rozwój naszego województwa, ze szczególnym uwzględnieniem potrzeb gminy Wyrzysk.

OKRĘG NR 3

Ryszard Grobelny, niezrzeszony

Z TEJ KADENCJI NAJBARDZIEJ ZAPAMIĘTAM... niestety narastający konflikt polityczny między PO i PiS. Więcej w tym gry i stroszenia piór niż rzeczywistej pracy dla regionu.

CIESZY MNIE, ŻE... panowała dobra atmosfera pracy na komisjach sejmiku. Brak zainteresowania mediów powoduje, iż na komisjach toczy się swobodna i bardzo merytoryczna wymiana poglądów. Trochę wolno, ale dobrze, że powstaje nowy szpital pediatryczny dla Wielkopolski.

SZKODA, ŻE... zabierane są samorządowi województwa kolejne kompetencje. Ma to niewiele wspólnego z tworzeniem sprawnej, obywatelskiej Polski. Szkoda również, iż obecna koalicja PO i PSL nie decyduje się na wprowadzenie nowoczesnych mechanizmów zarządzania i aktywniejszą politykę finansową. Wierzę, że centra usług wspólnych i partnerstwo publiczno-prywatne w nadchodzącej kadencji zawitają do Wielkopolski, a kredyt czy emisja obligacji nie będą wyłącznie służyć zrównoważeniu budżetu, ale realizacji ambitnych przedsięwzięć inwestycyjnych.

OKRĘG NR 2

Jerzy Kado, PSL

Z TEJ KADENCJI NAJBARDZIEJ ZAPAMIĘTAM... starania zarządu i radnych w sprawie szpitala dziecięcego. Mimo opóźnień przystępujemy do jego budowy. **CIESZY MNIE, ŻE...** zbudowaliśmy i wyremontowaliśmy wiele dróg, chodników i ścieżek pieszo-rowerowych.

Modernizujemy drogi kolejowe i wyposażamy szpitale. Cieszę się także z ogromnego zainteresowania gmin i wsi środkami Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich oraz wszelkimi konkursami na rzecz rozwoju wsi. Nasze wsie naprawdę pięknieją, a samorządy gminne i wiejskie nawet za niewielkie pieniądze potrafią zrobić zadziwiająco dużo.

SZKODA, ŻE... w pierwszej części kadencji nie podjęliśmy ryzyka zwiększenia zadłużenia z przeznaczeniem pieniędzy na intensywniejszą budowę i modernizację dróg wojewódzkich. Dziś jest to droższe o ponad 100 proc. Szczególnie szkoda, że rząd odbiera samorządom znaczące obszary działania. Odebrano nam ośrodki doradztwa rolniczego i melioracje. Spowodowało to ogromne koszty i duże zamieszanie, które trwa. Rząd przejął też WFOŚiGW, każe nam płacić za długi szpitali. Ograniczył także środki w PROW.

OKRĘG NR 2

Mirosława Rutkowska-Krupka, PO

Z TEJ KADENCJI ZAPAMIĘTAM... Z całą pewnością nie zapomnę pierwszej sesji i złożonej przysięgi, merytorycznych dyskusji, spotkań z dawno mi znanymi i nowo poznanymi samorządowcami oraz partnerskiej współpracy z wieloma pracownikami Urzędu Marszałkowskiego i jednostek wojewódzkich.

CIESZY MNIE, ŻE... mogłam wykorzystać swoją wiedzę i 25-letnie doświadczenie w pracy samorządowej na rzecz pozytywnego rozstrzygnięcia w wielu sprawach dotyczących rozwoju regionu, w tym północnej Wielkopolski, uczestniczyć w przyjęciu WRPO 2014-2020, dającego duże możliwości współfinansowania zadań środkami unijnymi oraz formułowaniu programów do realizacji w przyszłych latach.

SZKODA, ŻE... wiele przedsięwzięć koalicja Platformy Obywatelskiej i Polskiego Stronnictwa Ludowego zmuszona była podejmować wbrew głosom opozycji, mimo że przedsięwzięcia te były oczekiwane przez całą lub większość regionalnej bądź lokalnych społeczności.

OKRĘG NR 3

Sławomir Hinc, PiS

Z TEJ KADENCJI NAJBARDZIEJ ZAPAMIĘTAM... momenty, w których objawiało się prawdziwe oblicze samorządu. A mianowicie fakt, że radni różnych opcji potrafili wspólnie pochylić się nad merytorycznymi problemami, abstrahując od politycznych podziałów. Po prostu spotykali się ludzie, dla których ważny był interes mieszkańców regionu.

CIESZY MNIE, ŻE... udało się wiele zrobić w placówkach oświatowych znajdujących się w zarządzie samorządu województwa. Począwszy od termomodernizacji i remontów budynków, a skończywszy na nowatorskich rozwiązaniach edukacyjnych dających gwarancje kreatywnego rozwoju wielkopolskiej młodzieży.

SZKODA, ŻE... kadencję zamykamy po raz kolejny z problemami na gruncie służby zdrowia, która od wielu już lat jest w Wielkopolsce zaniedbywana. Problemy nawarstwiają się w wielu placówkach służby zdrowia, ale najbardziej dobitnym przykładem „zamiatania pod dywan” tych kwestii jest odlewkająca się już od ponad dekady inwestycja związana z budową nowego szpitala dziecięcego w Poznaniu.

OKRĘG NR 2

Stefan Mikołajczak, PO

Z TEJ KADENCJI NAJBARDZIEJ ZAPAMIĘTAM... to, że województwo wielkopolskie znajdowało się przez te cztery lata na dalszym etapie dynamicznego rozwoju. Zapamiętam również mądrość pani skarbnik województwa w zarządzaniu finansami województwa.

CIESZY MNIE, ŻE... samorządy w Wielkopolsce znakomicie już okrzepły i są najlepszymi lokalnymi gospodarzami.

SZKODA, ŻE... obecnie rządząca władza państwowa ingeruje w podstawy samorządności i niszczy je. Burzy także ustrój państwa demokratycznego.

OKRĘG NR 2

Henryk Szopiński, PO

Z TEJ KADENCJI NAJBARDZIEJ ZAPAMIĘTAM... przeprowadzkę Sejmiku Województwa Wielkopolskiego do nowej siedziby oraz wiele godzin dyskusji i starań nad uchwaleniem Wielkopolskiego Planu Gospodarki Odpadami.

CIESZY MNIE, ŻE... w tej kadencji zrealizowano mnóstwo inwestycji infrastrukturalnych poprawiających jakość życia mieszkańców naszego regionu. Szczególnie cieszy mnie przebudowa dróg wojewódzkich w północnej Wielkopolsce oraz remont linii kolejowej Poznań – Piła.

SZKODA, ŻE... wraz ze zmianą rządu w Polsce samorządowi województwa odebrano szereg kompetencji, co znacznie przyczyniło się do ograniczenia możliwości działań chociażby w zakresie ochrony środowiska.

OKRĘG NR 3

Wojciech Jankowiak, PSL

Z TEJ KADENCJI NAJBARDZIEJ ZAPAMIĘTAM... Mijająca kadencja to cztery lata wyjątkowo harmonijnej i szczególnie konsekwentnej pracy samorządu województwa, niemającej odpowiednika w żadnej z czterolatek z przeszłości. Harmonia ta to niezaprzeczalny efekt partnerskich relacji koalicji PO-PSL. Gdyby jeszcze nie te wstrząsy i fajerwerki fundowane nam przez centralę parlamentarno-rządową w ostatnich latach...

CIESZY MNIE, ŻE... Cieszy mnie start przygotowywanej od lat Poznańskiej Kolei Metropolitalnej jako niezaprzeczalnego dowodu na możliwość i umiejętność zgodnego porozumienia się samorządów dużych i małych w konkretnej, systemowej kwestii. Tylko tych „ojców chrzestnych” tak jakoś więcej niż na początku... Ale cóż tam – nie szkoda!

OKRĘG NR 3

Mirosława Kaźmierczak, PSL

Z TEJ KADENCJI NAJBARDZIEJ ZAPAMIĘTAM... dużo pracy, którą włożyłam w funkcjonowanie samorządu wojewódzkiego. Jestem przewodniczącą komisji gospodarki. Pracuję w sześciu innych komisjach: kultury, rewizyjnej, rolnictwa, rodziny, statutowej i zdrowia. Zabrała to sporo czasu, ale jestem pewna, że to czas dobrze wykorzystany. Zapamiętam, że „dobra zmiana” wysłała mnie na emeryturę, przez co miałam więcej czasu na pracę dla ludzi i działalność samorządową.

CIESZY MNIE, ŻE... po 12 latach przerwy powiat średzki w mojej osobie znów miał swojego radnego w sejmiku, że pałac w Winnej Górze został kupiony przez samorząd wojewódzki z przeznaczeniem na muzeum. To będzie nowoczesna placówka muzealna i właściwe uczczenie postaci gen. J.H. Dąbrowskiego obecnego w naszym hymnie. Cieszy mnie, że moje interpelacje przyniosły efekty. Właśnie to moja interpelacja rozpoczęła długi proces zakończony zakupem pałacu w Winnej Górze.

SZKODA, ŻE... kadencja się już kończy, mam jeszcze wiele ciekawych pomysłów, pasję i zapał do samorządowego i społecznego działania.

OKRĘG NR 3

Marek Woźniak, PO

Z TEJ KADENCJI NAJBARDZIEJ ZAPAMIĘTAM... stale obecna i narastająca świadomość, że pomimo intensywniej i solidnej pracy wielu osób, trwają niestrudzenie poszukiwania tematu czy sprawy, która odpowiednio przedstawiona, posłuży, aby w oczach opinii publicznej przedstawić nasz samorząd w bardzo złym świetle!

CIESZY MNIE, ŻE... że dzięki przemyślanej polityce inwestycyjnej i finansowej udaje nam się budować dobre fundamenty rozwoju województwa i usuwać rozwojowe przeszkody. Dzięki temu Wielkopolska jest w czołówce najlepiej rozwijających się regionów w kraju.

SZKODA, ŻE... zdezorientowanym własną partyjną propagandą kolegom z PiS musieliśmy często i długo tłumaczyć, że białe jest jednak białe, a czarne to jednak czarne!

OKRĘG NR 4

Kazimierz Pałasz, SLD-UP

Z TEJ KADENCJI NAJBARDZIEJ ZAPAMIĘTAM... szkodliwe dla samorządu wojewódzkiego działania władz centralnych mające na celu ograniczenie kompetencji poprzez m.in. przejęcie Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej oraz Wielkopolskiego Zarządu Melioracji i Urządzeń Wodnych z jego strukturami regionalnymi (oddział w Koninie bez sensu przeniesiono do Koła, co jest jakąś karą, tylko nie wiadomo za co).

CIESZY MNIE, ŻE... mimo bycia w opozycji udało mi się – w wyniku interpelacji, a także bezpośrednich rozmów – wspierać działania i wnioski dla tych społeczności przedsięwzięciach, m.in. w zakresie remontu dróg oraz dofinansowania różnego rodzaju projektów i programów.

SZKODA, ŻE... mimo wielu wniosków samorząd wojewódzki nie zajął się kompleksowo przyszłością subregionu konińskiego w zakresie jego społeczno-gospodarczego rozwoju. Dotychczasowe działania są mało skuteczne i nie dają gwarancji strategicznego i planowego złagodzenia skutków transformacji tego obszaru.

OKRĘG NR 4

Małgorzata Waszak, PO

Z TEJ KADENCJI NAJBARDZIEJ ZAPAMIĘTAM... rozpoczęty samorządowy projekt „Cyfrowa Szkoła Wielkopolsk@ 2020”. W jego ramach 11.000 uczniów i 5000 nauczycieli będzie miało szansę rozwinąć swoją wiedzę i umiejętności, zyskają również same szkoły (600 placówek edukacyjnych). Koszt całego programu to prawie 106 mln zł. Cieszył się on zainteresowaniem i jednogłośnie wsparciem wszystkich radnych, w tym Komisji Edukacji i Nauki.

CIESZY MNIE, ŻE... samorząd województwa z sukcesem wykorzystuje fundusze unijne. Dzięki temu jest on liderem wśród regionów europejskich i może pochwalić się jednym z największych wzrostów gospodarczych. Jestem dumna z tego, że miałam w tym swój udział i mogłam obserwować zmniejszające się bezrobocie, poprawę jakości dróg w całym województwie, wzrost standardu podróży koleją oraz rozwój turystyki.

SZKODA, ŻE... czas kadencji tak szybko minął, wiele zostało już zrobione, ale apetyt rośnie w miarę jedzenia. Potrzeby również. Planów i pomysłów jest wiele. Pozostaje nadzieja, że będą one realizowane w następnych kadencjach.

Wiele osób negatywnie ocenia odebranie samorządowi nadzoru nad ważnymi instytucjami, na przykład Wielkopolskim Zarządem Melioracji i Urządzeń Wodnych. Na zdjęciu – ostatnia nadzorowana przez WZMiUW inwestycja na Rowie Złotnickim w Strzeszynie.

OKRĘG NR 3

Bożena Nowacka, PO

Z TEJ KADENCJI NAJBARDZIEJ ZAPAMIĘTAM... Przez trzy poprzednie kadencje byłam radną w radzie gminy. Ostatnie cztery lata były więc dla mnie nauką o tym, jak działa samorząd trzeciego – wojewódzkiego szczebla.

CIESZY MNIE, ŻE... Wielkopolska w wielu obszarach działania jest liderem w kraju, bądź w czołówce najlepszych polskich regionów, a ja, jako radna, mogłam uczestniczyć w osiąganiu sukcesów naszego województwa w ostatnich czterech latach.

SZKODA, ŻE... polityka tak mocno, zwykle negatywnie, odcisnęła się na działaniu samorządu wojewódzkiego w ostatnich trzech latach.

OKRĘG NR 4

Czesław Cieślak, PSL

Z TEJ KADENCJI NAJBARDZIEJ ZAPAMIĘTAM... na zawsze dobry wynik wyborczy PSL, a także mój osobisty – największe poparcie, jakie uzyskałam ze wszystkich startów do sejmu i sejmiku.

CIESZY MNIE, ŻE... Wielkopolska plasuje się w czołówce najmniej zadłużonych województw. Cieszę się, że mimo różnic politycznych dyskusja w sejmiku przebiega w miarę merytorycznie bez większych podtekstów politycznych. Żałuję, iż po zmianie na stanowisku wojewody oziębły kontakt pomiędzy wojewodą a marszałkiem, co nie wpływa na umocnienie roli samorządu.

SZKODA, ŻE... tak szybko pędzi czas; liczyłem na pozyskanie większych środków na infrastrukturę związaną z rolnictwem. Gwałtownie obniżają się lustra wody w jeziorach, powysychały lokalne rzeczki. We wschodniej Wielkopolsce kopalnie odkrywkowe pogarszają i tak trudną sytuację. Nie udało się wpłynąć na pozyskanie środków pozwalających na szybsze zakończenie budowy planowanych zalewów. Martwi mnie wirus ASF, bo jesteśmy największym regionem hodowli świń. To już zadania na następną kadencję.

OKRĘG NR 5

Krzysztof Grabowski, PSL

Z TEJ KADENCJI NAJBARDZIEJ ZAPAMIĘTAM... że udało się skutecznie doprowadzić do rozwoju Wielkopolski m.in. dzięki Programowi Rozwoju Obszarów Wiejskich. Osobiście zależało mi na tym, by środki europejskie trafiły do najdalszych zakątków regionu. I to się udało! Powstały nowe drogi gminne i powiatowe, zmodernizowaliśmy kilkanaście targowisk, poprawiliśmy gospodarkę wodno-ściekową, wyremontowaliśmy obiekty zabytkowe oraz świetlice wiejskie.

CIESZY MNIE, ŻE... zrealizowaliśmy wiele mniejszych projektów, choćby w ramach konkursu „Pięknieje Wielkopolska Wieś”. Po raz pierwszy wsparliśmy pszczelarzy (dofinansowanie zakupu węzy pszczelej, posadzenie 24,5 tys. drzew miododajnych). Ogromny sukces to remont będącego w tragicznym stanie oddziału ratunkowego szpitala w Kaliszu oraz innych oddziałów w tym szpitalu.

SZKODA, ŻE... w ramach centralizacji odebrano samorządom wojewódzkim kompetencje, m.in. ośrodki doradztwa rolniczego czy zarządy melioracji. Niestety, może to mieć negatywny wpływ na to, jak będą utrzymywane małe rzeki w naszym województwie.

OKRĘG NR 3

Dariusz Szymczak, PiS

Z TEJ KADENCJI NAJBARDZIEJ ZAPAMIĘTAM... dobrą i merytoryczną często pracę w komisjach, w odróżnieniu od częstych politycznych ataków na sesjach sejmiku wymierzonych w rząd Prawa i Sprawiedliwości. Cieszę się również, że udało nam się powiesić w sali sesyjnej krzyż – tak ważny w naszej kulturze i historii.

CIESZY MNIE, ŻE... w tej kadencji przekonałem się, iż można pracować wspólnie dla dobra Wielkopolan ponad podziałami. Często spór i dyskusja prowadzą do lepszych rozwiązań.

SZKODA, ŻE... sejmik był wykorzystywany jako trybuna do ataków politycznych, które służyły tylko rozgrywce politycznej, a nie rozwiązywaniu żadnych problemów Wielkopolan.

OKRĘG NR 4

Anna Majda, PSL

Z TEJ KADENCJI NAJBARDZIEJ ZAPAMIĘTAM... poznanych ludzi. Samorząd województwa to skupienie różnych środowisk, doświadczeń i predyspozycji. To dla mnie cenne doświadczenie życiowe i zawodowe, bo miałam możliwość współpracować z ciekawymi osobami, które wiele mnie nauczyły. Mam nadzieję, że wiele z nich wpiše się w moje kontakty na dłuższy czas.

CIESZY MNIE, ŻE... mogłam brać udział w budowaniu i ulepszaniu Wielkopolski. Praca samorządowa poznana „od kuchni” pozwoliła poszerzyć horyzonty dotychczas niedostrzegane. Dziś wiem, że sukces wielu przedsięwzięć, które będą służyły pokoleniom, to ciężka praca zespołowa, oparta na kompromisach, cierpliwości i wyrozumiałości.

SZKODA, ŻE... nie wszystkie cele zostały zrealizowane, niektóre wyzwania pozostaną dla kolejnych kadencji. Może wynika to z tego, że niestety często logika nie pokrywa się z polityką. Ludzie postrzegają innych przez pryzmat stanowisk i funkcji, a nie merytoryki i poczucia misji. Dla mnie samorząd to właśnie misja, w której najważniejsze jest dobro ogółu.

OKRĘG NR 5

Jan Grzesiek, PSL

Z TEJ KADENCJI NAJBARDZIEJ ZAPAMIĘTAM... że wiele zadań zostało zrealizowanych, jednak jeszcze dużo jest do zrobienia. Myślę, że to dobrze rokuje na następną kadencję: pozwala na dobry start z wysokiego poziomu, ale też przez pewien niedosyt mobilizuje do dalszego działania i daje energię do podejmowania nowych wyzwań.

CIESZY MNIE, ŻE... Jako przewodniczący Komisji Budżetowej mam satysfakcję z dobrze spełnionego obowiązku poprawnego gospodarowania finansami i mieniem samorządu wojewódzkiego. Stan finansów województwa zapewnia utrzymanie funkcjonowania wszystkich podległych instytucji oraz pozwala na podejmowanie kolejnych inwestycji i pozyskiwanie środków zewnętrznych.

SZKODA, ŻE... nie udało się doprowadzić do zakończenia budowy szpitala dziecięcego oraz zmodernizowania Hipodromu Wola. Moim marzeniem jest utworzenie wspólnego ośrodka rekreacyjno-sportowego dla Poznania i okolic z trasami biegowymi, rowerowymi i konnymi, z zapleczem SPA, co podniosłoby prestiż tego obiektu i pozwoliłoby na pełne wykorzystanie tego wspaniałego terenu.

OKRĘG NR 5

Mikołaj Grzyb, PSL

Z TEJ KADENCJI NAJBARDZIEJ ZAPAMIĘTAM... swoją pierwszą interpelację, dotyczącą kolejowych przewozów pasażerskich na odcinku Kępno – Jarocin – Poznań. Zapamiętam oczywiście pierwszą sesję sejmiku, pierwsze głosowanie oraz pełne emocje

dyskusje podczas posiedzeń komisji budżetowych.

CIESZY MNIE, ŻE... poznałem wiele wspaniałych osób, z którymi mogę współpracować, radnych, sołtysów, wójtów i burmistrzów miast i gmin. Cieszy mnie, że mam ogromny zaszczyt reprezentować mieszkańców południowej Wielkopolski w sejmiku i ważne dla nich sprawy. Oczywiście cieszy namacalny efekt naszej pracy w postaci rozpoczętych i zrealizowanych wielu inwestycji w regionie, w tym drogowych w Ostrzeszowie, Choczu, Brzezinach, Odolanowie i wielu innych miejscach. Powodem do dużego zadowolenia jest również podjęcie decyzji o rozpoczęciu budowy szpitala pediatrycznego.

SZKODA, ŻE... nie zawsze udaje się zrealizować wszystkie plany i zamierzenia w 100 procentach, czasami trzeba je odłożyć w czasie. Z tego powodu odczuwam pewien niedosyt.

OKRĘG NR 6

Ryszard Napierała, PSL

Z TEJ KADENCJI NAJBARDZIEJ ZAPAMIĘTAM... bardzo dobrą atmosferę pracy w sejmiku, zarówno na sesjach, jak i na posiedzeniach komisji. Jestem samorządowcem z długoletnim stażem, jednak sejmik to coś zupełnie innego. Mimo że czuje się tu wiele polityki, to jednak nasze działania przekładają się na bardzo konkretne sprawy, np. rozpoczęcie realizacji Wielkopolskiego Centrum Zdrowia Dziecka, wprowadzenie Poznańskiej Kolei Metropolitalnej, inwestycje na drogach czy w szkołach.

CIESZY MNIE, ŻE... zrealizowano w tej kadencji wiele zadań wojewódzkich. Zostawiamy samorządowi kolejnej kadencji dobry fundament, na którym można budować. Cieszy mnie to, co zostało zrealizowane dzięki moim zabiegom jako radnego w inwestycjach drogowych oraz działaniach prospołecznych.

SZKODA, ŻE... samorząd województwa – jako bardzo sprawny gospodarz – nie dysponuje większą pulą środków oraz szerszym wachlarzem uprawnień w sprawach regionu.

OKRĘG NR 6

Marek Sowa, PiS

Z TEJ KADENCJI NAJBARDZIEJ ZAPAMIĘTAM... polemiki moich klubowych kolegów radnych Darka Szymczaka i Zbyszka Czerwińskiego z zarządem województwa.

CIESZY MNIE, ŻE... zaświeciło światélko w tunelu w sprawie uruchomienia połączenia kolejowego pociągami pasażerskimi z Leszna do Głogowa.

SZKODA, ŻE... zarząd województwa do tej pory nie zdecydował się na preferencyjne ceny na przewóz rowerów Kolejami Wielkopolskimi i Przewozami Regionalnymi. Decyzja ta ułatwiłaby mieszkańcom i gościom poznanie wielu ciekawych miejsc Wielkopolski przy wykorzystaniu komunikacji typu „pociąg + rower”.

OKRĘG NR 5

Marzena Wodzińska, PO

Z TEJ KADENCJI NAJBARDZIEJ ZAPAMIĘTAM... pierwsze miesiące bycia radną i pracy na stanowisku członka zarządu, bo był to dla mnie początek sprawowania funkcji w samorządzie. To czas dużej pokory, ale także nauki i wyjątkowej działalności. Najlepsze wspomnienia wiążą się jednak z moimi wizytami w terenie, bo te spotkania są dla mnie największą inspiracją.

CIESZY MNIE, ŻE... udało się załatwić wiele kwestii ważnych dla ludzi, bo nawet najmniejszej sprawy staram się nie lekceważyć. Dzięki dobremu projektowi przekazaliśmy samorządowi, podległym jednostkom i organizacjom pozarządowym setki milionów złotych, dla naszego wspólnego dobra. Najbardziej dumna jestem z przyjętej uchwały antysmogowej, powstałych z mojej inicjatywy centrów wsparcia rzemiosła, kształcenia dualnego i zawodowego oraz rozpoczętej cyfryzacji szkół.

SZKODA, ŻE... współpraca z rządem jest tak trudna... Zabiera się nam kompetencje, m.in. związane z zarządzaniem gospodarką wodną i polityką społeczną, a na inne zadania, jak np. adopcja, dostajemy za mało środków.

OKRĘG NR 6

Krzysztof Piwoński, PO

Z TEJ KADENCJI NAJBARDZIEJ ZAPAMIĘTAM... podjęcie strategicznych decyzji w sprawie szpitala w Lesznie, co pozwoliło znacznie zwiększyć kontrakt i rozpocząć wychodzenie z dołka finansowego. Samorząd województwa przekazał miastu leszczyńskie centrum kultury, dzięki czemu utworzono Teatr Miejski w Lesznie. **CIESZY MNIE, ŻE...** mimo często odmiennych zdań w wielu tematach, w gronie radnych sejmiku trwały otwarte dyskusje i w większości przypadków dochodziło do wypracowania konsensusu, a sejmik do tej pory podjął ponad tysiąc uchwał, zaś do wszystkich części Wielkopolski trafiły (nie tylko z WRPO i PROW) miliardy złotych, bardzo wzmacniając lokalny rozwój.

SZKODA, ŻE... zdarzały się dyskusje polityczne, a nie merytoryczne, co psuło obraz pozytywnego efektu działań samorządu województwa. Żał, że przez ten czteroletni okres droga krajowa S-5 na odcinku Leszno – Poznań nie została ukończona przez Generalną Dyrekcję Dróg Krajowych i Autostrad, co bardzo utrudniało mi komunikację ze stolicą regionu.

OKRĘG NR 6

Zofia Szalczyk, PSL

Z TEJ KADENCJI NAJBARDZIEJ ZAPAMIĘTAM... dużą pracowitość radnych. Cenię sobie bardzo, że powierzyli mi funkcję przewodniczącej sejmiku. Kierowałam też Konwentem Przewodniczących Sejmików RP. Wszystkim radnym serdecznie dziękuję za współpracę.

CIESZY MNIE, ŻE... finansujemy liczne projekty polepszające warunki życia Wielkopolan, jak: budowa dróg (np. DW 305, obwodnica Gostynia), koleje regionalne, inwestycje w szpitalach (Gostyń, Leszno, Nowy Tomyśl, Rawicz, Wolsztyn), działalność kulturalną i sportową. Wspieramy oświatę, opiekę społeczną, organizacje pozarządowe, np. OSP, odnowę wsi itd. Rozpoczęliśmy pracę nad strategią rozwoju województwa do 2030 r. Zainicjowałam nowe formy aktywności sejmiku: sejmiki młodzieży, sesje nadzwyczajne rzemieślników, seniorów, przedsiębiorców, rodzinnych ogrodów działkowych. Nasz „Monitor Wielkopolski” ma wiernych czytelników.

SZKODA, ŻE... parlament odebrał nam nadzór nad funduszem ochrony środowiska oraz zarządzanie gospodarką wodną, co nie wróży niczego dobrego dla regionu.

OKRĘG NR 5

Rafał Żelanowski, PO

Z TEJ KADENCJI NAJBARDZIEJ ZAPAMIĘTAM... zaostrenie sporu politycznego wśród radnych, na który wpływ ma z pewnością polityka w parlamencie. Coraz częściej argumenty ideologiczne biorą górę nad sprawami merytorycznymi, co nie było tak widoczne w poprzednich kadencjach sejmiku.

CIESZY MNIE, ŻE... udało się utrzymać w dobrej kondycji finansowej i organizacyjnej placówkę służby zdrowia podległe samorządowi województwa. To trudne zadanie, bo ministerstwo i Narodowy Fundusz Zdrowia nie ułatwiają działania samorządowi i dyrektorom szpitali, np. zbyt nisko wyceniając konkretne procedury medyczne. Doceniam też finał przygotowań do budowy Wielkopolskiego Centrum Zdrowia Dziecka w Poznaniu.

SZKODA, ŻE... w tej kadencji nie udało się nam zrealizować projektów rozwojowych obejmujących swoim zasięgiem całe województwo. Sejmik mógłby wejść w nową rolę: inspiratora rozwoju regionu! Myślę tu np. o bilecie elektronicznym, który umożliwiłby podróżowanie po całej Wielkopolsce i innych, podobnych projektach.

FOT. A. BOIŃSKI

Nowością w tej kadencji, zainicjowaną przez przewodniczącą Zofię Szalczyk, były sejmiki młodzieży. Pierwsze takie spotkanie młodych Wielkopolan odbyło się w 2017 roku (na zdjęciu), kolejne – w 2018 roku.

OKRĘG NR 6

Julian Jokś, PSL

Z TEJ KADENCJI NAJBARDZIEJ ZAPAMIĘTAM... pierwsze posiedzenia sejmiku, gdzie wszystko było nowe, inne niż w naszej lokalnej działalności samorządowej. Problem jednostki i szczegółowe decyzje zostają zastąpione rozwiązaniami dla całego regionu.

CIESZY MNIE, ŻE... działania decyzyjne w ochronie środowiska, np. gospodarka odpadami, ochrona powietrza dobrze przyczyniły się społeczności województwa. Dokonania w służbie zdrowia, inwestycje, sposób zarządzania czy wreszcie rozpoczęcie tak długo oczekiwanego budowy szpitala dziecięcego to oczywiście sukcesy samorządu województwa. Znaczący postęp w budowie dróg, modernizacji linii kolejowych czy inwestycji w obszarach wiejskich to wzmocnienie potencjału gospodarczego i społecznego województwa wielkopolskiego.

SZKODA, ŻE... ten czas wyjątkowej pracy, pełnej emocji, kończy się, ale w życiu nic nie trwa wiecznie. Jest jeszcze wiele do zrobienia i sądzę, że kolejni radni i kolejne władze swoją pracą, zaangażowaniem przyczynią się do dalszego rozwoju naszej ukochanej Wielkopolski.

OKRĘG NR 6

Andrzej Pospieszynski, PO

Z TEJ KADENCJI NAJBARDZIEJ ZAPAMIĘTAM... Z tej mojej pierwszej kadencji w sejmiku zapamiętam wspaniałą atmosferę i merytoryczne (mniej polityczne...) podejście wszystkich radnych do zadań samorządowych wpływających na rozwój Wielkopolski.

CIESZY MNIE, ŻE... udało się przeprowadzić przetarg na budowę obwodnicy Gostynia. To jest dla mnie najważniejsze zadanie realizowane przez Samorząd Województwa Wielkopolskiego dla powiatu gostyńskiego.

SZKODA, ŻE... w tej kadencji nie zakończyliśmy pracy nad nowym Planem Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Wielkopolskiego.

OKRĘG NR 6

Wiesław Szczepański, SLD-UP

Z TEJ KADENCJI NAJBARDZIEJ ZAPAMIĘTAM... przenosiny do nowej siedziby – po latach sejmik znalazł się „na swoim”. To również odbijanie się jak od ściany z własnymi propozycjami zgłaszanymi samodzielnie bądź przez kluby opozycyjne. Większość rządząca w wielu przypadkach głucha była na propozycje poparte rozsądnymi argumentami.

CIESZY MNIE... wiele rzeczy, które udało się zrealizować bądź będzie kontynuowane w kolejnej kadencji. To realizacja budowy szpitala dziecięcego, rozpoczęcie budowy obwodnicy Gostynia, większe pieniądze na wyposażenie i remont szpitala w Lesznie, a także ochrona obszaru leszczyńskiego przed próbami budowy odkrywek węgla brunatnego.

SZKODA, ŻE... kończy się ta kadencja; że na wszystkie potrzebne inwestycje i remonty nie starczyło pieniędzy; że rząd pozbawia sejmik wielu instytucji; że często po obu stronach polityka wzięła górę nad rozsądkiem. Mimo zgłaszania przeze mnie od początku kadencji sprawy tworzenia spółek przez sejmik – nie zostały uregulowane stosownym regulaminem, nie pomogliśmy wielu osobom jeśli chodzi o in vitro.

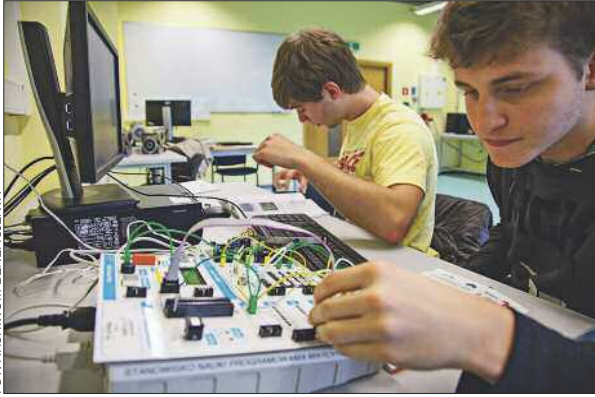

Nasz region w obiektywie

Na zdjęciach prezentujemy 15 spośród kilkudziesięciu dziedzin aktywności województwa.

FOT. P. RATAJCZAK

FOT. ARCHIWUM BENEFICJENTA

FOT. P. RATAJCZAK

FOT. P. RATAJCZAK

FOT. ARCHIWUM WCO

FOT. ARCHIWUM BENEFICJENTA

FOT. P. RATAJCZAK

FOT. A. BOIŃSKI

FOT. ARCHIWUM WZDM

FOT. P. RATAJCZAK

FOT. P. RATAJCZAK

FOT. P. RATAJCZAK

FOT. A. BOIŃSKI

J. TOMASZEWSKI

FOT. ARCHIWUM BENEFICJENTA

Biskup i jego akademia

Co pamiętamy z dokonań Jana Lubrańskiego po pięciu wiekach?

Czasy odrodzenia były wyjątkowo korzystne dla Poznania. Wojny toczyły się z dala od Wielkopolski, a inne kataklizmy, jak pożary czy powodzie występowały tu nie częściej niż w innych miastach Rzeczypospolitej. Do momentu wkroczenia Szwedów w 1655 roku miasto szybko się rozwijało, co uwieczniono na znanym sztychu Brauna i Hogenberga z 1617/1618 roku. To były dla Poznania szczęśliwe czasy.

Po królową Bonę

O pozycji miasta decydują ludzie. Na pewno do grona osób szczególnie zasłużonych dla stolicy Wielkopolski czasów odrodzenia należał bp Jan Lubrański h. Godziemba. Urodzony w 1456 roku, w latach 1472-1478 studiował w Akademii Krakowskiej, a potem, już jako magister sztuk wyzwolonych, na uniwersytetach w Bolonii i w Rzymie. Po powrocie do Polski od razu – w dużej mierze dzięki rodzinnej protekcji – znalazł się w kręgu dworu królewskiego w Krakowie. W 1489 roku objął stanowisko notariusza w kancelarii królewskiej oraz wiele beneficjów kościelnych – w tym od 1493 roku stanowisko proboszcza kolegiaty pw. św. Marii Magdaleny w Poznaniu. W 1497 roku otrzymał święcenia biskupie, a 21 kwietnia 1499 roku został biskupem poznańskim.

W annałach zapisano ogromną aktywność polityczną Lubrańskiego: związany był z procesem elekcyjnym Aleksandra Jagiellończyka, podpisywał akt unii piotrkowsko-mielnickiej w 1501 roku, cztery lata później na sejmie w Radomiu podpisał konstytucję Nihil novi, a potem podpisał dyplom elekcji Zygmunta I Starego na króla Polski i wielkiego księcia litewskiego na sejmie w Piotrkowie. Na polecenie Zygmunta Starego w latach 1507-1518 odbył wiele podróży dyplomatycznych (m.in. w 1518 roku wyjechał do Ołomuńca, by towarzyszyć przybywającej do Polski Bonie Sforzy), a później należał do grona najbardziej zaufanych ludzi króla. W latach 1502-1503 znów przebywał we Włoszech, nawiązując znajomości i zdobywając doświadczenia w gronie tamtejszych renesansowych humanistów. Wtedy też ugruntował swoje poglądy: stał się w pełnym sensie człowiekiem renesansu, a w jego najbliższym otoczeniu byli biskupi Andrzej Krzycki i Piotr Tomicki.

Investycje na Ostrowie

Jako biskup poznański rzetelnie dbał o diecezję, sumiennie wykonywał swoje obowiązki. Zwołał siedem synodów diecezjalnych, przeprowadził rewizję uposażenia biskupów poznańskich, zainicjował spisanie „Księgi uposażeń biskupstwa poznańskiego”. Wsie Dolsk i Ciążeń, które należały do diecezji, uzyskały prawa miejskie. Biskup ufundował wiele kościołów w Wielkopolsce oraz m.in. szpital św. Stanisława w Poznaniu.

Szczególnie znane są wielkie inwestycje, których bp Jan Lubrański dokonał na Ostrowie Tumskim. Przeprowadził generalny remont poznańskiej katedry, odnowił pałac biskupi, przed kościołem pw. Najświętszej Maryi Panny wznosił psalterię dla kolegium psalterzystów, które utworzył w 1512 roku. Za jego rządów Ostrów Tumski wyposażono w wodociąg, wybudowano brukowane ulice i otoczono nowoczesnymi fortyfikacjami. Zadbął też o rodzinne Kujawy, zwłaszcza o Lubraniec, w którym założył orдынację zatwierdzoną przez króla Zygmunta Starego.

Zmarł nagle w Buku w nocy z 22 na 23 maja 1520 roku. Spoczął w katedrze poznańskiej. Biskup Piotr Tomicki ufundował, zachowany do dziś, piękny renesansowy nagrobek swego poprzednika.

Nadażyć za renesansem

Jednak najtrwalszym owocem pracy bp. Jana Lubrańskiego było Collegium Lubranscianum, niesłusznie zwane Akademią Lubrańskiego. Był to czas, gdy Akademia Krakowska nie nadążała za prądami renesansu; sam biskup – chcąc poszerzyć swą wiedzę, po ukończeniu znacznej uczelni – musiał wyjechać do Włoch – zresztą podobnie jak wielu innych ówczesnych jej absolwentów.

Tak to widział Jan Matejko

Obecnie w gmachu dawnej Akademii Lubrańskiego funkcjonuje Muzeum Archidiecezjalne.

Lubrański postanowił założyć podobne kolegium w Poznaniu, kształcące młodzież w nowym duchu. W 1518 roku uzyskał odpowiednie uposażenie od króla Zygmunta Starego, a w roku następnym przystąpiono do stawiania nowego budynku – częściowo na miejscu istniejącej w tym miejscu wieży. Równocześnie Lu-

brański zainicjował studium, w którym na wykładowce teologii powołał Tomasza Bedermana, a w 1520 roku Jana ze Stobnicy. Podstawę utrzymania uczelni stanowiły wtedy dochody ze wsi Stawiszyn koło Konina, wynoszące 120 grzywien rocznie.

Jan Lubrański nie doczekał zakończenia budowy uczelni, dzieło kontynuował jego następca, bp Piotr Tomicki – odjął niemal do końca XVIII wieku Collegium Lubranscianum funkcjonowało w oświatowej panoramie stolicy Wielkopolski. Nie udało się uzyskać prawa do nadawania stopni naukowych. Tutaj monopol zachowała Akademia Krakowska – podobnie jak w 1611

roku, gdy storpedowano wykonanie uzyskanego już od króla Zygmunta III przywileju na założenie uniwersytetu w Poznaniu.

Dyskusje i dyktanda

Szkoła na Ostrowie Tumskim znana była z otwartości myśli – i to w dość zdecydowanej formie. W tym czasie w akademii funkcjonowały dwa wydziały: teologiczny i humanistyczny, ale bez prawa nadawania stopni naukowych, które można było uzyskać dopiero w Krakowie lub na innych uczelniach w centralnej Europie. Nauki humanistyczne wykładali poza Bedermanem Antoni Feliks Gall i Antoni Niger.

Jednak prawdziwy rozkwit uczelni rozpoczął się wraz z przybyciem nowego dziekana wydziału humanistycznego, pochodzącego z Lipska Krzysztofa Hegendorfera, który stworzył statut szkoły i wprowadził nowe, rewolucyjne metody nauczania poprzez dyskusje, pisanie rozpraw, dyktanda, mowy i wiersze.

W wiekach XVII i XVIII szkoła, według odrębnych praw, wewnątrz zarządzała kolegium profesorów. Akademia miała obszerną bibliotekę, a od 1689 roku także własną drukarnię. Finansowanie zapewniały liczne fundacje i legaty. Jednak wciąż wyczuwalna była zależność uczelni od Akademii Krakowskiej, zwłaszcza od lipca 1619 roku, odkąd katedry zostały obsadzone przez wykładowców z Krakowa; jednak kapituła poznańska zachowała duży wpływ na funkcjonowanie kolegium.

Uczelnia oczywiście nie mogła funkcjonować bez „akademików”, czyli burs: Kralla, Rozdrażewskich, Szoldrskich, Krzyckich i Zalaszwoskiego.

Bójki międzyszkolne

Warto wspomnieć także wątek konfliktu z założonym po 1571 roku kolegium jezuickim. Na ulicach miasta dochodziło do bójek i awantur pomiędzy uczniami uczelni z Ostrowa Tumskiego i wychowankami preferowanej przez władze nowej szkoły. Obie prezentowały wysoki poziom, lecz ogólny kierunek kształcenia był inny. Wśród absolwentów Lubrańscianum byli m.in. najślynniejszy polski poeta łacińskojęzyczny owego czasu, Klemens Janicki, lekarz i burmistrz Poznania Józef Struś, Krzysztof Opaliński, Rafał Leszczyński, Jan Śniadecki, a także kompozytor Wacław z Szamotuł. Konflikty i nieporozumienia między obiema szkołami skończyły się dopiero w 1780 roku, gdy Komisja Edukacji Narodowej połączyła je w szkołę wojewódzką dla województwa poznańskiego.

Losy gmachu były potem różne. Po II wojnie światowej mieściła się tam siedziba Archiwum Archidiecezjalnego, a po remoncie w gmachu dawnej Akademii Lubrańskiego funkcjonuje tutaj Muzeum Archidiecezjalne.

Z czasem zniknęły mury otaczające Ostrów Tumski, ta część miasta zmieniła swój wygląd, ale masywny budynek Akademii Lubrańskiego wciąż istnieje i stanowi najtrwalsze świadectwo reformatorskiej pracy założyciela.

Marek Rezler

W zbiorach poznańskiego Muzeum Narodowego jest obraz Jana Matejki „Założenie Akademii Lubrańskiego w Poznaniu”. Został namalowany w 1886 roku jako dar jubileuszowy obywatelstwa i duchowieństwa wielkopolskiego dla ks. Edwarda Likowskiego (późniejszego arcybiskupa) na 25-lecie kapłaństwa. Przedstawia fundatora, bp. Jana Lubrańskiego, w trakcie przekazywania aktu założycielskiego szkoły pierwszemu jej rektorowi, Janowi ze Stobnicy (lub Tomaszowi Bedermanowi). W ceremonii uczestniczy Jędrzej z Szamotuł, ówczesny wojewoda poznański. Za oknem widać szczytową, zachodnią ścianę kościoła pw. Najświętszej Maryi Panny na Ostrowie Tumskim – zatem wszystko wydarzyło się w psalterii.

Zmieniamy Wielkopolskę

Magazyn o dotacjach unijnych
w każdą środę o 17.40 w TVP Poznań

Wielkopolski Regionalny Program Operacyjny na lata 2014-2020

www.wrpo.wielkopolskie.pl

WRPO 2014+
na skróty

PILA: Takiego prezentu na okrągły jubileusz Specjalnego Ośrodka Szkolno-Wychowawczego w Pile nie spodziewali się nawet najwięksi optymiści. A jednak udało się. Ośrodek, który obchodzi w tym roku swoje 50-lecie, w kolejny rok szkolny „wzszedł” z nową salą gimnastyczną, boiskiem, salami terapeutycznymi czy ogrodem polisensorycznym. Łączny koszt tych inwestycji to ponad 7 mln 200 tys. zł. 4 miliony z tej kwoty to dofinansowanie z WRPO 2014+.

***

STRZĄLKOWO: Powstanie tu Punkt Selektywnej Zbiórki Odpadów Komunalnych (tzw. PSZOK). Wszystko dzięki dofinansowaniu, które miejscowy samorząd pozyskał z WRPO 2014+. Koszt inwestycji to 821 tys. zł, z czego dotacja UE to 560 tys.

***

OSTRÓW WLKP.: Wybudowany zostanie zbiornik retencyjny, który ma ochronić miasto przed zalewaniem w czasie burz i roztopów. Bardzo duża inwestycja Wodkanu będzie kosztować 4,5 mln zł, ale spółka pozyskała 3 mln zł z WRPO 2014+. Oprócz zbiornika retencyjnego wód deszczowych z urządzeniami towarzyszącymi o powierzchni ponad 2 ha wybudowane zostaną także dwa dodatkowe separatory, aby wody deszczowe i roztopowe nie stwarzały zagrożenia podtopień.

***

WIELKOPOLSKA: Aż 19 samorządów otrzyma granty na organizację szkoleń z obsługi internetu dla początkujących i zaawansowanych. Z bezpłatnych kursów skorzystają mieszkańcy od 25. roku życia z gmin: Pniewy, Grzegorzew, Wilczyn, Damasławek, Zbąszyn, Wapno, Gniezno, Kuślin, Dąbie, Kostrzyn, Chrzypsko Wielkie, Krajenka, Lipka, Łądek, Rychnów, Tarnówka, Grodziec, Kościan, Komorniki.

Do tego grona mogą dołączyć kolejne samorządy. Termin składania wniosków w drugim naborze upływa 27 września 2018 r. Wszystkie niezbędne dokumenty i szczegółowe informacje o projekcie znajdują się na stronie www.jawin-ternecie.edu.pl. Program „Ja w internecie” jest realizowany przez Fundację Legalna Kultura. Gminy mogą ubiegać się o granty do 150 tysięcy złotych. **MARK**

Efekty WRPO są dookoła nas

Nie zmarnowaliśmy żadnego euro! Wielkopolska wydała 100 proc. unijnego budżetu z perspektywy 2007-2013, co oficjalnie potwierdziła Komisja Europejska.

Jesteśmy wśród regionów, które najszybciej rozliczyły z Brukselą poprzednią perspektywę finansową. Komisja Europejska przyjęła sprawozdanie końcowe z realizacji Wielkopolskiego Regionalnego Programu Operacyjnego na lata 2007-2013, a tym samym formalnie zakończyła sprawdzanie sposobu wydatkowania środków z minionej perspektywy przez Zarząd Województwa Wielkopolskiego (Instytucja Zarządzająca WRPO). Oznacza to w praktyce, że 1,3 mld euro (około 5,5 mld zł) zostało w całości zainwestowane w rozwój regionu.

Jak Wielkopolska zmieniała się dzięki eurofunduszom?

„Elfy” zamiast „żółtków”

Marszałek Marek Woźniak zwraca uwagę, że owszem, za unijne pieniądze powstało sporo kilometrów dróg i wiele okazałych obiektów, ale jest jeszcze coś ważniejszego. – Do mnie najbardziej przemawiają osiągnięte wskaźniki ekonomiczne, bo one są obiektywne: jednym z nich jest to, że Wielkopolska przekroczyła już 75 proc. PKB per capita średniej unijnej, a więc wskoczyliśmy na wyższy poziom rozwoju. To konkret – mówi marszałek i dodaje: – Poprawiła się również sytuacja na rynku pracy. Powstało lub zostało utrzymanych 22 tys. miejsc pracy.

Zmiany, jakie dokonały się w naszym regionie, widać w każdej miejscowości: małej i dużej.

– Są one dookoła nas, wrosły w tkankę miast, miasteczek i wsi, przyzwyczyły nas do tego, że jest po prostu lepiej. Warto o tym przypominać, że dzisiejsze oblicze Wielkopolski zawdzięczamy eurofunduszom dobrane zainwestowanym we wszystkich sferach naszego życia – podkreśla Marek Woźniak i przypomina, że jeszcze nie tak dawno Wielkopolanie dojeżdżali do pracy lub szkoły wysłużonymi i niezbyt komfortowymi pociągami, zwanymi popularnie „żółtkami”. Dzisiaj podróżują nowoczesnymi „elfami”, a do stolicy naszego regionu mogą dojechać Poznańską Koleją Metropolitalną.

FOT. ARCHIWUM UMWW

Przystań w Ślesinie wygrała konkurs „Europa to my”. Internauci docenili zmiany, jakie zaszły w miejscowości dzięki funduszom europejskim.

Zmiany są wszędzie

Które inwestycje były dla regionu najważniejsze? Odpowiedź jest niezmiernie trudna, choć warto wymienić chociaż kilka, bez których trudno dziś wyobrazić sobie życie. To np. zakup (już wspomnianych) 22 nowoczesnych pociągów „elf” dla regionalnych przewoźników kolejowych oraz ponad 200 autobusów miejskich. W dużej mierze zlikwidowano „białe plamy” w dostępie do internetu poprzez budowę Wielkopolskiej Sieci Szerokopasmowej, w zasięgu której znalazło się 70 tys. mieszkańców, głównie z mniejszych miasteczek i wsi naszego województwa. Nie można też zapominać o budowie trasy tramwajowej na Frano w Poznaniu.

FOT. ARCHIWUM BENEFICJENTA

Dzięki eurofunduszom zbudowano m.in. trasę tramwajową z os. Lecha na poznańskie Franowo.

Ważnym elementem był transport. Wybudowano lub przebudowano 950 km dróg. Kierowcom i mieszkańcom takich miast, jak np. Wągrowiec, Śrem, Kórnik, Krobia, Murowana Goślina czy Czarnków na pewno lepiej się podróżuje (zmniejszenie korków) dzięki wybudowanym obwodnicom. Zadbano również o bezpieczeństwo, np. poprzez zakup 96 wozów pożarniczych.

Eurofundusze wydano też na inwestycje w dziedzictwo kulturowe i turystyczne. Powstało np. ponad 830 km szlaków turystycznych. W Ślesinie wybudowano przystań wodną: to jeden z najciekawszych ośrodków turystyki wodnej w naszym regionie. Możemy się również pochwalić pięknie wyremontowanymi i zaadaptowanymi na cele

kulturalne budynkiem synagogi w Ostrowie Wlkp. Podobnych miejsc, które zmieniały swoje oblicze dzięki rewitalizacji, było prawie 50.

Co ważne, inwestycje unijne przeprowadzono równomiernie w całym regionie. W każdej gminie sięgnięto po unijną dotację. Takie gminy jak Doruchów koło Kępna czy Wysoka w powiecie pińskim dowodzą, że w przeliczeniu na jednego mieszkańca są unijnymi liderami. W okolicach Poznania wyróżnia się np. Murowana Goślina.

Byliśmy pierwsi

Rodzimi przedsiębiorcy mogli korzystać nie tylko z dotacji, ale także pożyczek! Wielkopolska była pionierem w wykorzystywaniu zwrotnych instrumentów finansowych: pożyczek JEREMIE i JESSICA. W ramach JEREMIE podpisano prawie 10 tys. umów z przedsiębiorcami. Z kolei z JESSICA (to pożyczki np. na przedsięwzięcia związane z rewitalizacją) do tej pory zrealizowano ponad 40 projektów. Przykładów inwestycji jest mnóstwo. Dzięki pożyczce JESSICA w Poznaniu mógł powstać biurowiec Bałtyk, nowy wygląd zyskał dawny hotel Polonez. Odnowione zostały także rynek w Kórniku, targowisko w Gnieźnie czy zmodernizowano dworzec kolejowy w Wągrowcu. **MARK**

WRPO 2014+
w liczbach

10 naborów jest aktualnie dostępnych dla beneficjentów. Terminy składania wniosków są różne: część z konkursów (tj. na kina społeczno-cywilne czy wzmocnienie konkurencyjności kluczowych obszarów gospodarki) zakończy się 28 września, natomiast najdłużej potrwa przyjmowanie wniosków w konkursach: poprawa jakości usług na rzecz inkubacji przedsiębiorstw (30 listopada) oraz tworzenie kompleksowych systemów gospodarki odpadami (do 14 grudnia).

10 konkursów zostanie ogłoszonych w czwartym kwartale tego roku. O dotacje unijne będzie można ubiegać się w naborach wniosków wspierających m.in. infrastrukturę na rzecz rozwoju gospodarczego, inwestycje w obszarze transportu miejskiego, aktywną integrację czy edukację przedszkolną.

Dialog z Komisją Europejską

8 października w Urzędzie Marszałkowskim w Poznaniu odbędzie się debata w ramach dialogu obywatelskiego, prowadzonego przez Komisję Europejską pod hasłem „Silne regiony, silna Europa”.

Wspólnie z marszałkiem Markiem Woźniakiem w spotkaniu weźmie udział Wolfgang Münch, zastępca dyrektora ds. Polski w Dyrekcji Generalnej ds. Polityki Regionalnej i Miejskiej w Komisji Europejskiej. Nie zabraknie też przedstawicieli świata nauki, biznesu czy samorządu.

Będzie to więc doskonała okazja do dyskusji i wymiany poglądów na temat przyszłości polityki spójności w Europie, Polsce i w naszym regionie, również w kontekście nowego projektu ram finansowych budżetu Unii Europejskiej na kolejną perspektywę po 2020 roku.

Podobne debaty odbywają się również w innych województwach. W taki sposób Komisja Europejska chce zachęcić obywateli (także Wielkopolan) do wypowiedzenia się na temat przyszłości Unii Europejskiej. **MARK**

Postuchaj

jak zmienia się
Twoja okolica

audycje
o WRPO 2014+

Eska Leszno – sobota, godz. 8.00

Radio Złote Przeboje Poznań – poniedziałek, godz. 10.30

Eska Piła – środa, godz. 6.40

Meloradio Konin – poniedziałek, godz. 14.30

Promocja i bieg z eurofunduszami w tle

Jak informować o Funduszach Europejskich? Na przykład nad jeziorem, w środku miasta, organizując bieg. W takiej formule odbyła się trzecia edycja „zaBIEGaj o FUNdusze”.

Najłatwiej zdobywać wiedzę, gdy naukę łączy się z rekreacją. Stąd pomysł samorządu wojewódzkiego na akcję pt. „zaBIEGaj o FUNdusze”, tj. organizację w jednym miejscu biegu i rozmów z konsultantami i beneficjentami o dotacjach unijnych. Trzecia edycja tego wydarzenia sportowo-promocyjnego odbyła się 8 września nad poznańską Małtą.

Można było spróbować swoich sił na dwóch dystansach: 5,4 km i 10,8 km (jedno lub dwa okrążenia wokół Jeziora Maltańskiego). Wszyscy wyruszyli ze startu wspólnego punktualnie o godz. 11. Malowniczą trasę pokonało około 550 biegaczy (zarówno profesjonalistów, jak i amatorów). To najlepszy rezultat w trzyletniej historii biegu!

Choć wynik sportowy był sprawą drugorzędą, to jednak emocji nie zabrakło. Zwycięzcami zostali: w biegu na 5,4 km Agnieszka Ślebioda i Łukasz Szwaj, na dystansie 10,8 km

Gabriela Trzepacz i Jakub Gorzelańczyk. Szczegółowe wyniki na stronie www.bieg.wielkopolskie.pl.

Obok startu i mety, która znajdowała się od strony ul.

Wiankowej, ustawiono kilka namiotów, gdzie specjaliści z Punktu Informacyjnego Funduszy Europejskich udzielali wszelkich informacji o tym, jak skutecznie starać się o unijne dotacje.

Można też było przekonać się, jak zmienia się nasz region dzięki WRPO. Pracownicy stowarzyszenia Metropolia Poznań zachęcali do korzystania z Poznańskiej Kolei Metropolitalnej oraz nowych ścieżek rowerowych, a Wielkopolska Organizacja Turystyczna przekonywała, że województwo ma sporo do zaoferowania, jeśli chodzi o turystykę.

Nie zabrakło stałych bywalców tej imprezy, czyli konsultantów z Wojewódzkiego Urzędu Pracy w Poznaniu i Wielkopolskiej Agencji Rozwoju Przedsiębiorczości, strażaków z PSP oraz stoiska Centrum Medycyny Genesis – beneficjenta WRPO z poznańskiego Sotacza, które z pomocą funduszy unijnych zrealizowało projekt, stając się pionierem, jeśli chodzi o diagnostykę genetyczną w Polsce.

Pierwszy raz pojawili się harcerze. Oni również skorzystali z pieniędzy unijnych. Tworzą świetlice podwórkowe dla ponad 2 tys. dzieci i młodzieży z regionu. Na Malcie zaprezentowali wszystko, co wiąże się z harcerstwem, na przykład gry, animacje. Można też było uzyskać informację o powstających świetlicach. Impreza trwała do godz. 15, a frekwencji sprzyjała dobra pogoda.

Wzorem poprzednich edycji na Malcie pojawiły się całe rodziny, które chętnie uczestniczyły w biegu i konsultacjach unijnych.

MARK

Wyniki biegu

Bieg na 5,4 km

Kobiety:

1. Agnieszka Ślebioda,
2. Agata Kwasiżur,
3. Katarzyna Strzałkowska.

Mężczyźni:

1. Łukasz Szwaj,
2. Adrian Drews.
3. Mateusz Rodewald.

Bieg na 10,8 km

Kobiety:

1. Gabriela Trzepacz,
2. Magdalena Jałowska,
3. Wiola Harkiewicz.

Mężczyźni:

1. Jakub Gorzelańczyk,
2. Przemysław Gorczakowski,
3. Mateusz Moron.

FOT. M. WOJCIECHOWSKI

Imprezę mogli obejrzeć widzowie z całej Wielkopolski dzięki wejściom „na żywo” na antenie TVP Poznań.

Fachowa pomoc dla seniorów

Starzejemy się jako społeczeństwo i nie jest tajemnicą, że w Polsce kuleje system opieki nad seniorami. W Wielkopolsce może to się wkrótce zmienić.

Powstaną u nas środowiskowe centra osób starszych i dzienne domy opieki medycznej. W takich miejscach osoby niesamodzielne będą miały dostęp do kompleksowego systemu wsparcia społecznego, dzięki któremu będą zdolne do samodzielnego funkcjonowania. A jeśli ze względów zdrowotnych nie będzie to możliwe, to seniorzy będą mogli liczyć na fachową pomoc opiekunów.

Takich projektów na terenie Wielkopolski będzie realizowanych ponad 40. Łącznie na ten cel uzyskają pomoc unijną w wysokości 67 mln zł. Taką decyzję podjął zarząd województwa.

Na przykład w Grzybowie powstanie Leszczyńskie Centrum Usług Senioralnych. Osoby starsze będą mogły tu spędzać około 10 godzin dziennie. Będzie to komfortowe rozwiązanie dla

osób samotnych lub niesamodzielnych, które mieszkają np. ze swoimi pracującymi dziećmi. Gdy te wychodzą do pracy, pojawia się problem zaopiekowania się seniorami. W placówce powstanie także mieszkanie dla trzech osób obłożnie chorych, gdzie otrzymają one wszelką potrzebną pomoc i będą w nim przebywać przez całą dobę.

Te projekty zakładają również przesunięcie akcentu z opieki instytucjonalnej w kierunku opieki świadczonej w środowiskach lokalnych. Dlaczego to takie ważne? Jest istotne, aby osoba z niepełnosprawnością jak najdłużej funkcjonowała we własnym środowisku, które zna, i wśród ludzi, których kocha. To ma ogromne znaczenie dla aspektu psychologicznego i motywacyjnego człowieka.

Wsparcie na poziomie lokalnym to także ukłon w stronę instytucji działających w konkretnych środowiskach. Ich opiekunowie odwiedzają seniorów/osoby niepełnosprawne, rozmawiają z nimi, a przez to lepiej znają ich potrzeby.

MARK

Walka z kilogramami

Ponad połowa Wielkopolan cierpi na nadwagę lub otyłość. To jeden z najwyższych wskaźników w kraju.

Władze regionu chcą pomóc swoim mieszkańcom w walce ze zbędnymi kilogramami. We wrześniu w ramach WRPO 2014+ zostanie ogłoszony konkurs na realizację programu zdrowotnego w zakresie niwelowania nadmiernej masy ciała.

Postanowiono podjąć kompleksowe działania w zakresie promocji i edukacji zdrowotnej oraz profilaktyki chorób cywilizacyjnych w ramach regionalnego programu zdrowotnego „Odważyć się na zdrowie – program metaboliczny dla mieszkańców Wielkopolski”. Na jego realizację przeznaczono ponad 5 mln zł z UE.

O te pieniądze mogą ubiegać się m.in. podmioty ekonomii społecznej, organizacje pozarządowe, jednostki samorządu terytorialnego, podmioty wykonujące działalność leczniczą czy uczelnie. Zgłaszane projekty powinny obejmować działania informacyjno-eduka-

cyjne, przedstawiające, w jaki sposób prowadzić zdrowy styl życia czy zakładające pomoc psychologiczną dla zakwalifikowanych uczestników.

Otyłość uznaje się dziś za jedną z najgroźniejszych dolegliwości przewlekłych. Jest czynnikiem ryzyka wielu chorób. Przede wszystkim predysponuje do rozwoju schorzeń układu sercowo-naczyniowego, które są główną przyczyną zgonów, a także cukrzycy, chorób narządu ruchu: dyskopatii kręgosłupa czy zmian zwyrodnieniowych stawów.

Zaburzenia metabolizmu to jednak nie tylko problem zdrowotny, ale również ekonomiczny. Na podstawie danych z wielu krajów eksperci wyliczyli, że bezpośrednie koszty związane z otyłością pochłaniają od 1 do 10 proc. pieniędzy wydawanych na ochronę zdrowia. Niekorzystna z punktu widzenia gospodarki jest również rosnąca liczba otyłych pracowników, którzy często nie są w stanie wykonywać niektórych prac wymagających większego wysiłku bądź sprawności fizycznej.

MARK

Nasz Region

Szukasz więcej informacji o wsparciu dla seniorów czy walce z kilogramami?

Właśnie ukazał się czwarty numer e-magazynu „Nasz Region”. Piszemy w nim m.in. o środowiskowych centrach wsparcia osób starszych, które powstają w Wielkopolsce. To będzie ogromna szansa dla osób starszych, które potrzebują specjalistycznej opieki „na miejscu”. Szukaj bezpłatnego wydania e-magazynu na stronie www.wrpo.wielkopolskie.pl oraz na portalach lokalnych.

MARK

Wielkopolska rozwija się dzięki PROW

Z wicemarszałkiem Krzysztofem Grabowskim o konferencji podsumowującej efekty wdrażania programu rozmawia Adrian Kapuściński.

– W Urzędzie Marszałkowskim odbyła się konferencja podsumowująca dotychczasową realizację działań wdrażanych przez Samorząd Województwa Wielkopolskiego w ramach Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014-2020. Jakże najważniejsze wnioski płyną z tego spotkania?

– Podsumowaliśmy to, co udało się do tej pory wykonać dzięki fundusze europejskim. 365 milionów złotych to kwota, jaką przyznano dotychczas beneficjentom PROW 2014-2020 w wyniku podpisanych umów. Ta pomoc finansowa ma niebagatelne znaczenie dla rozwoju terenów wiejskich w naszym województwie. Oczywiście potrzeby wielokrotnie przekraczają dostępną pulę środków, ale można powiedzieć, że jest to okoliczność mobilizująca wnioskodawców do realizacji przemyślanych i racjonalnych przedsięwzięć. Jakość składanych wniosków stale się poprawia, ponieważ beneficjenci są bogatsi o doświadczenia zebrane w poprzedniej perspektywie programowej.

– Jakże nabory wniosków dotychczas rozstrzygnięto? Ile pieniędzy w ramach re-

alizowanych działań przyznano już beneficjentom?

– Cieszę się, że mamy wysoką kontraktację środków w ramach PROW 2014-2020. Pierwsze umowy z beneficjentami podpisałem w 2016 r. Przez dwa i pół roku zakontraktowaliśmy 67 proc. dostępnego dla naszego województwa limitu środków. Wskaźnik ten będzie wkrótce jeszcze wyższy, bo w najbliższym czasie podpiszę w imieniu samorządu województwa umowy z beneficjentami, którzy aplikowali o wsparcie inwestycji w obiekty pełniące funkcje kulturalne, inwestycji zakładających kształtowanie przestrzeni publicznej, a także ochronę zabytków i budownictwa tradycyjnego. Na te cele mamy do dyspozycji około 35 milionów złotych.

FOT. A. KAPUŚCIŃSKI

gminy i powiaty podpisały umowy zakładające wsparcie rzędu 106 milionów złotych. Dzięki tym pieniądzom w mniejszych miejscowościach naszego re-

gminy i powiaty podpisały umowy zakładające wsparcie rzędu 106 milionów złotych. Dzięki tym pieniądzom w mniejszych miejscowościach naszego re-

365 milionów złotych przyznano wielkopolskim beneficjentom w ramach PROW 2014-2020.

Biorąc pod uwagę dofinansowanie projektów infrastrukturalnych, jako pierwszy rozstrzygnięty został nabór dotyczący budowy lub modernizacji dróg lokalnych. Wielkopolskie

gminy i powiaty podpisały umowy zakładające wsparcie rzędu 106 milionów złotych. Dzięki tym pieniądzom w mniejszych miejscowościach naszego re-

– Jakże nabory wniosków dotychczas rozstrzygnięto? Ile pieniędzy w ramach re-

alizowanych działań przyznano już beneficjentom? – Cieszę się, że mamy wysoką kontraktację środków w ramach PROW 2014-2020. Pierwsze umowy z beneficjentami podpisałem w 2016 r. Przez dwa i pół roku zakontraktowaliśmy 67 proc. dostępnego dla naszego województwa limitu środków. Wskaźnik ten będzie wkrótce jeszcze wyższy, bo w najbliższym czasie podpiszę w imieniu samorządu województwa umowy z beneficjentami, którzy aplikowali o wsparcie inwestycji w obiekty pełniące funkcje kulturalne, inwestycji zakładających kształtowanie przestrzeni publicznej, a także ochronę zabytków i budownictwa tradycyjnego. Na te cele mamy do dyspozycji około 35 milionów złotych.

Wielkopolscy beneficjenci PROW 2014-2020 realizują też 55 zadań dotyczących gospodarki wodno-ściekowej. Wartość unijnego dofinansowania dla tych zadań to 68 milionów złotych. W listopadzie 2017 r. zakontraktowaliśmy 10,5 miliona złotych na inwestycje w targowiska lub obiekty przeznaczone na cele promocji lokalnych produktów. Umowy w tej sprawie podpisało 15 wielkopolskich gmin. Powiaty pleszewski i czarnkowsko-trzcianecki realizują z kolei projekty scalania gruntów. **– Podczas konferencji wielokrotnie podkreślano istot-**

115 milionów złotych. Beneficjentami są gminy, stowarzyszenia, fundacje, ochotnicze straże pożarne, a także przedsiębiorcy. Poza wdrażaniem strategii LGD realizują jeszcze projekty współpracy, projekty grantowe oraz operacje własne.

– Czy nadal można będzie aplikować o środki z Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014-2020?

– Nabory wniosków prowadzone bezpośrednio przez Samorząd Województwa Wielkopolskiego już zakończono. O środki można jednak wciąż ubiegać się za pośrednictwem lokalnych grup działania, które przeprowadzają nabory zgodnie z harmonogramami przyjętymi w strategii rozwoju lokalnego kierowanego przez społeczność. Można się z nimi zapoznać, odwiedzając portale internetowe grup. Ich adresy są dostępne m.in. na stronie www.dprow.umww.pl w zakładce „Lokalne grupy działania”. Serdecznie zachęcam do korzystania ze wsparcia oferowanego przez LGD. Jest to dogodna forma finansowania inicjatyw oddolnych, tak bardzo potrzebnych i integrujących małe społeczności wiejskie.

Targowisko to miejsce, które powinno tętnić życiem

W Jaraczewie w powiecie jarocińskim oddano do użytku nowe targowisko gminne, dofinansowane z PROW 2014-2020.

Jest to pierwsza inwestycja tego typu zrealizowana w województwie wielkopolskim w obecnej perspektywie budżetowej. Uroczyste otwarcie obiektu odbyło się 8 sierpnia.

– Pieniądze unijne w ramach PROW 2014-2020 są dobrze wykorzystywane. Oddane do użytku targowisko w Jaraczewie, wybudowane dzięki przyznanej dofinansowaniu, to nowoczesny obiekt, który może stać się wizytówką miejscowości. Przyczyni się jednak przede

wszystkim do promocji lokalnych produktów, umożliwiając rolnikom wygodną sprzedaż bezpośrednią – mówi wicemarszałek województwa Krzysztof Grabowski.

– Z nowego targowiska można korzystać w każdą środę od godziny 7 przez cały dzień oraz w soboty między 7 a 12. Serdecznie zapraszam zarówno wystawców, jak i kupujących. Jestem przekonany, że to miejsce będzie tętnić życiem – dodaje burmistrz Jaraczewa Dariusz Strugała.

W listopadzie 2017 roku w siedzibie Urzędu Marszałkowskiego w Poznaniu podpisano 15 umów dotyczących in-

FOT. URZĄD MIASTA I GMINY JARACZEWO

Na zaproszenie burmistrza Dariusza Strugały w uroczystym otwarciu targowiska w Jaraczewie udział wzięli m.in. wicemarszałek Krzysztof Grabowski i poseł do Parlamentu Europejskiego Andrzej Grzyb.

westycji w targowiska lub obiekty budowlane przeznaczone na cele promocji lokalnych produktów. 10,5 miliona złotych, pochodzących z Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014-2020, trafiło do samorządów z naszego województwa. Są to gminy: Zakrzewo, Łobżenica, Białosławie, Wieleń, Wągrowiec, Chrzypsko Wielkie, Szamotuły, Oborniki, Zbąszyń, Pyzdry, Dąbie, Jaraczewo, Grodziec, Stawiszyn oraz Dobra.

Jednym z warunków koniecznych do spełnienia, aby uzyskać dofinansowanie unijne, było zagwarantowanie, że powierzchnia handlowa targowiska w co najmniej 30 proc. prze-

znaczona będzie dla rolników sprzedających produkty rolno-spożywcze.

Ponadto warto wspomnieć, że targowiska powstałe w wyniku dofinansowania ze środków PROW 2014-2020 powinny być utwardzone, oświetlone, przyłączone do sieci wodociągowej, kanalizacyjnej i elektroenergetycznej. Zadaszone stoiska na targowisku powinny obejmować co najmniej połowę powierzchni handlowej, posiadać miejsca parkingowe i urządzenia sanitarnohigieniczne oraz być oznaczone nazwą „Mój Rynek”. Krótko mówiąc, muszą spełniać najwyższe standardy.

UNIA EUROPEJSKA

Krajowa Sieć Obszarów Wiejskich

SAMORZĄD WOJEWÓDZTWA WIELKOPOLSKIEGO

Program Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014-2020

„Europejski Fundusz Rolny na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich: Europa inwestująca w obszary wiejskie”.

Publikacja opracowana przez Departament Programów Rozwoju Obszarów Wiejskich Urzędu Marszałkowskiego w Poznaniu, Instytucja Zarządzająca PROW 2014-2020 – Minister Rolnictwa i Rozwoju Wsi. Publikacja współfinansowana jest ze środków Unii Europejskiej w ramach Krajowej Sieci Obszarów Wiejskich Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich 2014-2020.

Stronę redaguje: Adrian Kapuściński – Departament Programów Rozwoju Obszarów Wiejskich Urzędu Marszałkowskiego Województwa Wielkopolskiego
al. Niepodległości 34, 61-714 Poznań, tel. 61 626 60 00, fax 61 626 60 04, e-mail: dow.sekretariat@umww.pl, www.dprow.umww.pl

Zadbać o bezpieczny powrót do zajęć

W lipcu w Wielkopolsce doszło do 308 wypadków, w których zginęło 21 osób, a 368 zostało rannych.

Te dane są bardziej optymistyczne niż ubiegłoroczne, bo w lipcu 2017 roku, według danych Komendy Głównej Policji, odnotowano u nas 318 wypadków, w których 395 osób zostało rannych, a 26 zginęło.

Podczas wakacji strażnicy Straży Miejskiej Miasta Poznania, funkcjonariusze policji wraz z przedstawicielami Wojewódzkiego Ośrodka Ruchu Drogowego w Poznaniu prowadzili działania profilaktyczne, których odbiorcami byli nieletni, korzystający ze zorganizowanych w różnej formie wakacyjnych zajęć.

Odblaski i filmy

Wśród kilkudziesięciu zrealizowanych spotkań przeważały pogadanki dotyczące bezpiecznych i odpowiedzialnych zachowań podczas wypoczynku, osobistego bezpieczeństwa w podróży, w przestrzeni publicznej, na drodze czy też w domu.

Głównym tematem wielu prelekcji, w których wzięło udział kilkuset uczniów, było jednak bezpieczeństwo na drodze, szczególnie podczas wakacyjnych wyjazdów, na drogach pozamiejskich, jak również po zmroku. Propagowano m.in. konieczność poprawy widoczności pieszego przez stosowanie różnego typu odblasków. Uczestników spotkań zaopatrzone w odblaskowe zawieszki, opaski i kamizelki, ufundowane przez poznański

WORD. Zajęcia ilustrowano spotami filmowymi, prezentacjami, a młodszym dzieciom – kolorowankami. Prowadzono też plenerowe zajęcia z wykorzystaniem gier planszowych w miasteczkach ruchu drogowego.

Podczas wakacji przeprowadzono cykle spotkań z uczestnikami zajęć organizowanych między innymi przez młodzieżowe i osiedlowe domy kultury, Fundację Wspierania Twórczości, Kultury i Sztuki ARS, Poznańskie Ośrodki Sportu i Rekreacji. W trakcie spotkań badano stan wiedzy dzieci i młodzieży z zakresu znajomości przepisów ruchu drogowego. Wnioski pozwolą nam przygotować nowy program edukacyjny, skierowany do najmłodszych, niechronionych uczestników ruchu drogowego.

Ponadto wiele spotkań odbyło się z przedszkolakami, a pogadanki dotyczyły bezpiecznych spacerów i zabaw poza terenem przedszkola. Dla poprawy widoczności maluchów w tym czasie przekazano zestawy kamizelek. Wspólne działania na rzecz „wakacyjnego” bezpieczeństwa w ruchu drogowym prowadzono również podczas festynów i innych projektów adresowanych do szerokiego grona odbiorców, np. „Niebiescy Dzieciom”, „Lato na Targach”.

Ponadto strażnicy prowadzili działania informacyjne, adresowane do rowerzystów korzystających z dróg i tras, zarówno w zurbanizowanych rejonach

FOT. ARCHIWUM SMMMP

Strażnicy miejscy z policjantami prowadzili podczas wakacji działania informacyjne, adresowane m.in. do rowerzystów.

miasta, jak i prowadzących do kompleksów rekreacyjno-wypoczynkowych.

Powrót do szkoły

Zanim wakacje dobiegły końca, przedstawiciele wielu służb i instytucji prowadzili działania związane z bezpieczeństwem uczniów zmierzających do szkoły. Wśród nich byli również strażnicy miejscy, dbający o bezpieczeństwo pieszych oraz kontrolę publicznych terenów pod względem porządku i eliminacji zagrożeń (spowodowanych zaniedbaniami w infra-

strukturze, nieuporządkowaną zielenią).

Poznańscy strażnicy od połowy sierpnia kontrolowali okolice szkół, dróg dojścia, tras uczęszczanych przez uczniów

pieczeństwo uczestników ruchu ma infrastruktura drogowa, dlatego sprawdzano stan oznakowania drogowego (pionowego i poziomego), stan techniczny urządzeń bezpieczeń-

» **Wiedza i umiejętności nabyte w trakcie wakacji zaprocentują podczas roku szkolnego.**

ni na bieżąco wnioskowali do odpowiedzialnych podmiotów o pilne usunięcie stwierdzonych nieprawidłowości. Znaczący wpływ na porządek i bez-

pieczeństwo uczestników ruchu ma infrastruktura drogowa, dlatego sprawdzano stan oznakowania drogowego (pionowego i poziomego), stan techniczny urządzeń bezpieczeń-

Warto zaznaczyć, że troską strażników jest także bezpieczeństwo i spokój uczniów podczas pobytu w szkole, stąd w współpracy z dyrekcjami tych placówek (szczególnie samorządowych) dokonano lustracji obiektów szkolnych (ogrodzenia, bramy wejściowe, stan techniczny i wyposażenie placów, boisk) oraz placów i boisk sportowych.

Strażnicy wraz z wychowawcami szczególną uwagę poświęcają pierwszoklasistom, zapoznając ich z zasadami bezpiecznego uczestnictwa w ruchu drogowym i przestrzegając przed zagrożeniami. Działania strażników na rzecz najmłodszych poznaniaków powinny być wspierane przez dorosłych należyty przykładem, szczególnie na przejściach dla pieszych i za kierownicą pojazdu.

Początek roku szkolnego to także rozpoczęcie działań strażników, w bezpośredniej współpracy z wychowawcami uczniów i nauczycielami wychowania komunikacyjnego, na rzecz poszerzenia wiedzy i doskonalenia umiejętności niezbędnych do uzyskania „karty rowerowej”. Niezawodnym partnerem w tych działaniach jest Wojewódzki Ośrodek Ruchu Drogowego z corocznie wydawanym „Kalendarzem rowerzysty”.

Mamy nadzieję, że podejmowane działania na rzecz poprawy bezpieczeństwa na drodze sprawią, że przytoczone na wstępie statystyki, dotyczące Wielkopolski, będą znacznie lepsze.

**Wojciech Głuszak SMMMP
Marek Szykor WORD Poznań**

Nowy sprzęt dla strażaków z wielkopolskich OSP

Wojewódzki Ośrodek Ruchu Drogowego w Poznaniu doposaża jednostki Ochotniczej Straży Pożarnej w zestawy do pierwszej pomocy i ratownictwa drogowego.

29 czerwca dyrektor WORD w Poznaniu Piotr Gruszczyński przekazał jednostkom Ochotniczej Straży Pożarnej w Skorzęcinie i Mielnie nowoczesny sprzęt do działań na rzecz bezpieczeństwa na drogach oraz udzielania pierwszej pomocy.

W Skorzęcinie, który jest jednym z największych ośro-

ków turystycznych w Polsce, w okresie letnim przebywa około 25 tysięcy osób poszukujących odpoczynku. Przekazany miejscowej jednostce defibrylator jest potrzebny ratownikom (przyjeżdżającym na miejsce wypadku) do działań w sytuacji zagrożenia życia.

Strażacy OSP w Mielnie k. Mielezyna otrzymali z kolei przenośne centrum pianowe PROPAK wraz z prądownicami do zadań z zakresu ratownictwa drogowego.

FOT. ARCHIWUM OSP LUBOWO

Piotr Gruszczyński, dyrektor WORD w Poznaniu, przekazał na ręce strażaków z OSP Lubowo zestaw ratowniczy.

Podobna uroczystość odbyła się 30 czerwca w Lubowie. Miejscowa jednostka OSP otrzymała zestaw ratownictwa PSP R1 z deską ortopedyczną i szynami Kramera. Taki zakup sprzętu wynika z faktu, że znajdująca się poblizu dróg S5 i DK5 jednostka często podejmuje działania ratownicze na tych dwóch newralgicznych wielkopolskich odcinkach tras.

Podczas spotkań ze strażakami Piotr Gruszczyński podkreślił, że przekazany sprzęt

usprawni ratowanie zdrowia i życia osobom poszkodowanym podczas różnego typu zagrożeń oraz pomoże ratownikom szybko i sprawnie udzielać pomocy w razie kolizji i wypadków z udziałem większej liczby pojazdów na drogach.

To właśnie druhowie z jednostek OSP często jako pierwsi udzielają pomocy osobom poszkodowanym w zdarzeniach komunikacyjnych na swoim terenie.

Marek Szykor WORD Poznań

WOJEWÓDZKA RADA BEZPIECZEŃSTWA RUCHU DROGOWEGO W POZNANIU

www.brd.poznan.pl

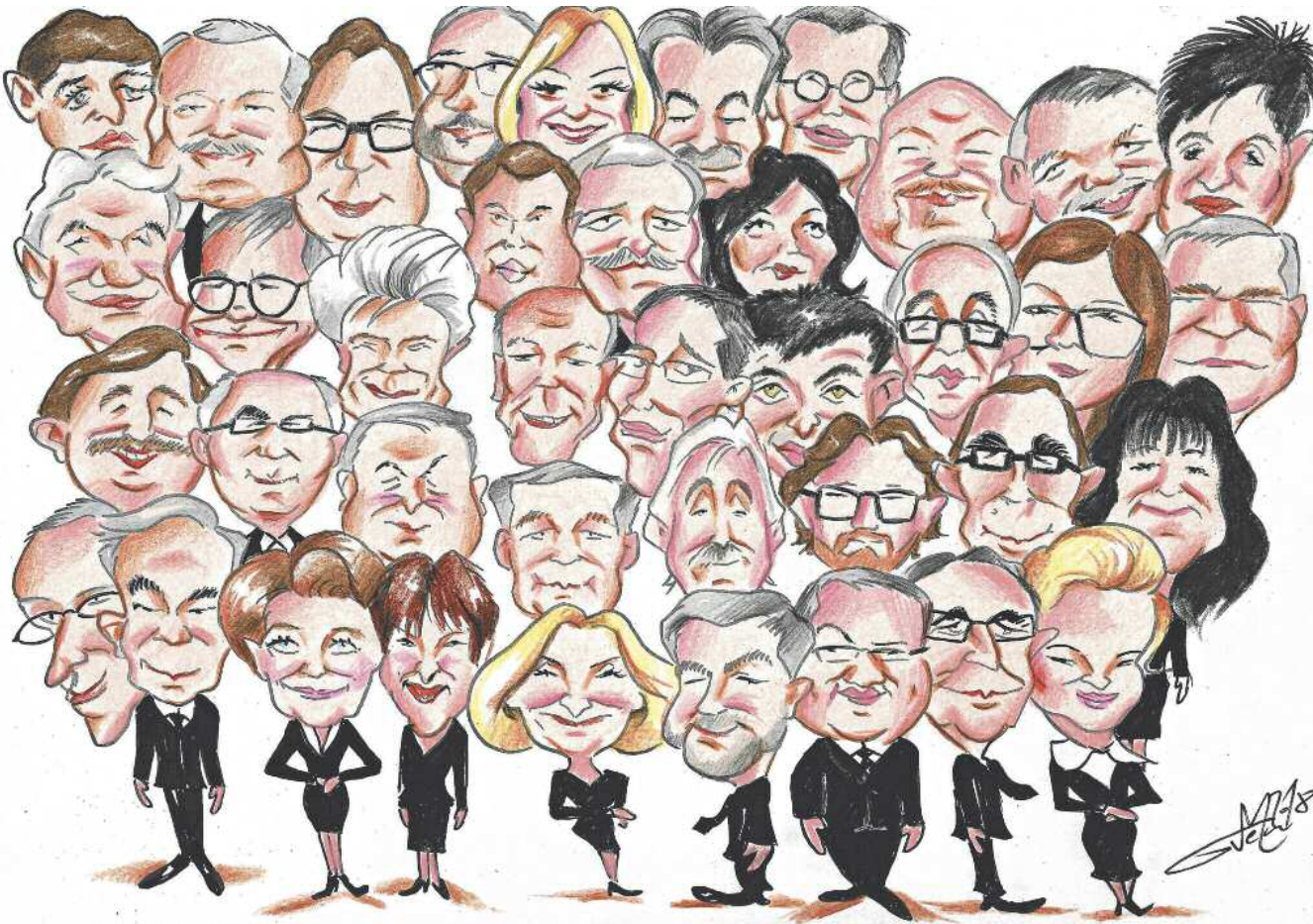

Redaguje zespół: Sławomir Brandt, Ryszard Fonzychowski, Wojciech Głuszak, Maciej Bednik, Piotr Monkiewicz, Marek Szykor, Dariusz Fleischer
Adres redakcji: WORD, 61-623 Poznań, ul. Wilczak 53, tel. 61 829-01-88

monitorujemy radnych

>> Radny/Radna Województwa Wielkopolskiego: (Nie) będę się chwalić

FYS. M. GRELA

- >> Radny/Radna Województwa Wielkopolskiego
- >> ur. między 7 kwietnia 1941 r. a 6 listopada 1981 r., w Wielkopolsce albo gdzie indziej
- >> zawodowo porabia to i owo
- >> wybrany z listy PO lub PSL lub PiS lub SLD-UP lub Teraz Wielkopolska
- >> od 2243 do 25.046 głosów

- >> **Jestem radnym/radną, bo...** wysłałam to z mlekiem matki.
- >> **Gdy po raz pierwszy zasiadłem/zasiadłam w sejmikowych ławach...** byłem przeziębiony, zaś ze zdjęcia zrobionego podczas ślubowania można wyczytać odmienną informację – sfrustrowany facet ma ochotę zrobić porządek w tym sejmikowym...
- >> **W samorządzie najchętniej zmieniałbym/zmieniałabym...** Ostatnio „zmiana” źle mi się kojarzy! Usprawniłabym raczej jego funkcjonowanie, ale nie zmieniała.
- >> **Kiedy wracam z sesji sejmiku...** spełniam swoje marzenie: ściągam krawat!
- >> **Gdy słyszę „autorytet”, myślę...** że to osoba do bólu kompetentna, o głębokiej wiedzy, zdystansowana, niezależna. Poświęcony jej własny czas nie jest stratą.
- >> **Mój ulubiony bohater to...** ten, który sam nie wchodzi na cokół.
- >> **Słowo, które najlepiej opisuje mój charakter, to...** Nie będę się chwalił.
- >> **Największym zaskoczeniem dla mnie było ostatnio...** gdy w czasie kontroli granicznej okazało się, że sam sobie ukradłem samochód.
- >> **Gdybym mógł/mogła cofnąć czas...** robiłbym większość rzeczy tak samo, ale niektóre bardziej.
- >> **Moje największe marzenie to...** W moim wieku ludzie już raczej nie żyją marzeniami, tylko planami.
- >> **Nigdy nie mógłbym/mogłabym...** żyć w świecie bez kobiet.
- >> **Przepadam za...** kłopotami i lubię rozwiązywać problemy – wtedy czuję węgiel.
- >> **Nie znoszę, gdy...** moje dzieci mają „dzień marudy”.
- >> **Gdy jestem głodny/głodna...** jestem na dwóch dietach – bo jedną się nie najadam.

Wybraliśmy najbardziej oryginalne, naszym zdaniem, odpowiedzi spośród tych, jakich radni zasiadający w Sejmiku Województwa Wielkopolskiego V kadencji udzielili na naszych ławach między marcem 2011 a czerwcem 2014 roku. Wszystkie odpowiedzi radnych na: www.monitorwielkopolski.pl

podpatrzone

FOT. ARCHIWUM

Biskup jak biskup, ale ci ministrowie...! W naszych archiwach natknęliśmy się na zdjęcie sprzed ładnych paru lat, na którym uwieczniono obecnych: metropolitę poznańskiego abpa Stanisława Gądeckiego oraz radnych województwa – Stefana Mikołajczaka (kiedyś lewica, dziś w klubie PO) i Waldemara Witkowskiego (SLD-UP).

przeczytane

Jak już wiadomo, wybory samorządowe czekają nas w niedzielę 21 października. Jeśli wierzyć temu, co wyczytaliśmy na stronie Państwowej Komisji Wyborczej, szykuje się nam podczas tego głosowania rekordowo wysoka frekwencja...

PKW przytacza wyniki sondażu przygotowanego przez CBOS. Wynika z nich, że zainteresowanie wyborami samorządowymi (choć w większości – „umiarkowane”) deklaruje 73 proc. mieszkańców kraju, a 76 proc. zapowiada pójście do urn (wiadomo, że zazwyczaj w rzeczywistości gło-

suje potem nieco mniej osób).

Najciekawsze jest jednak porównanie z analogicznymi badaniami sprzed czterech lat. Wtedy zainteresowanie zbliżającymi się wyborami deklarowało 62 proc. osób, a zamiar głosowania – też o około 10 proc. mniej obywateli niż obecnie.

Częściej od przeciętnej zainteresowanie głosowaniem deklarują mieszkańcy dużych miast, z wyższym wykształceniem i dobrze zarabiający. Co ciekawe, najaktywniejsze tu grupy wiekowe to przedział: od 55 do 64 lat oraz od 25 do 34 lat.

podsluchane

FOT. A. BOIŃSKI

Niedawno siedem gmin podpisywało z marszałkiem umowy na dofinansowanie z WRPO 2014+ inwestycji wodno-kanalizacyjnych. – To obszar, do którego wsparcia długo przekonywaliśmy Komisję Europejską, a wciąż wymagający nakładów – tłumaczył Marek Woźniak. Marian Wielgosik, burmistrz gminy Chocz, zareagował: – Jeżeli w przyszłości urzędnicy Komisji Europejskiej będą mieć wątpliwości, czy warto unijne dofinansowanie przeznaczać na te cele, zapraszamy do nas! Chętnie pokazemy, jakie jeszcze są potrzeby i że nie wyrzucamy tych pieniędzy w błoto... – Tu się zawahał, spoglądając na ilustrujący w tym momencie jego słowa slajd, przedstawiający wykopy. – To zdjęcie mogłoby sugerować co innego, ale to dokumentacja „placu boju” – spuentował.

Monitor Wielkopolski – magazyn samorządowy

Wydawca: Urząd Marszałkowski Województwa Wielkopolskiego – Kancelaria Sejmiku
al. Niepodległości 34, 61-714 Poznań, tel. 61 62-67-030, fax 61 62-67-031
Rada Programowa: Krzysztof Grabowski, Tatiana Sokółowska (zastępczyni przewodniczącej),
Zofia Szalczyk (przewodnicząca), Dariusz Szymczak, Waldemar Witkowski, Maciej Wituski (sekretarz)
Redakcja: Artur Boiński (redaktor naczelny), Piotr Ratajczak (sekretarz redakcji)
Adres redakcji: al. Niepodległości 34, 61-714 Poznań, pokój 842, tel. 61 62-67-036,
fax 61 62-67-031, e-mail: monitor@umww.pl, www.monitorwielkopolski.pl
Materiałów nie zamówionych nie odsyłamy. Zastrzegamy sobie prawo do redakcji tekstów.
Redakcja nie ponosi odpowiedzialności za treść zamieszczonych reklam i ogłoszeń.
Publikacje promocyjne w Monitorze Wielkopolskim można zamawiać pod numerem telefonu 61 62-67-036.